

Jaarverslag 2011

Stichting Sportfondsen
Pensioenfonds

Inhoudsopgave

Jaarverslag	5
1. Profiel	7
2. Kerncijfers	11
3. Verslag van het verantwoordingsorgaan	13
4. Verslag van het intern toezicht	15
5. Verslag van het bestuur	17
Jaarrekening	33
6. Balans per 31 december 2011	34
7. Staat van baten en lasten over 2011	37
8. Kasstroomoverzicht over 2011	39
9. Toelichtingen	41
10. Toelichting grondslagen voor waardering en resultaatbepaling	43
11. Risicobeheer en derivaten	47
12. Toelichting op de balans	51
13. Toelichting op de staat van baten en lasten	61
Overige gegevens	69
14. Bestemming saldo van baten en lasten	71
15. Actuariële verklaring	73
16. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	75

Jaarverslag

1. Profiel

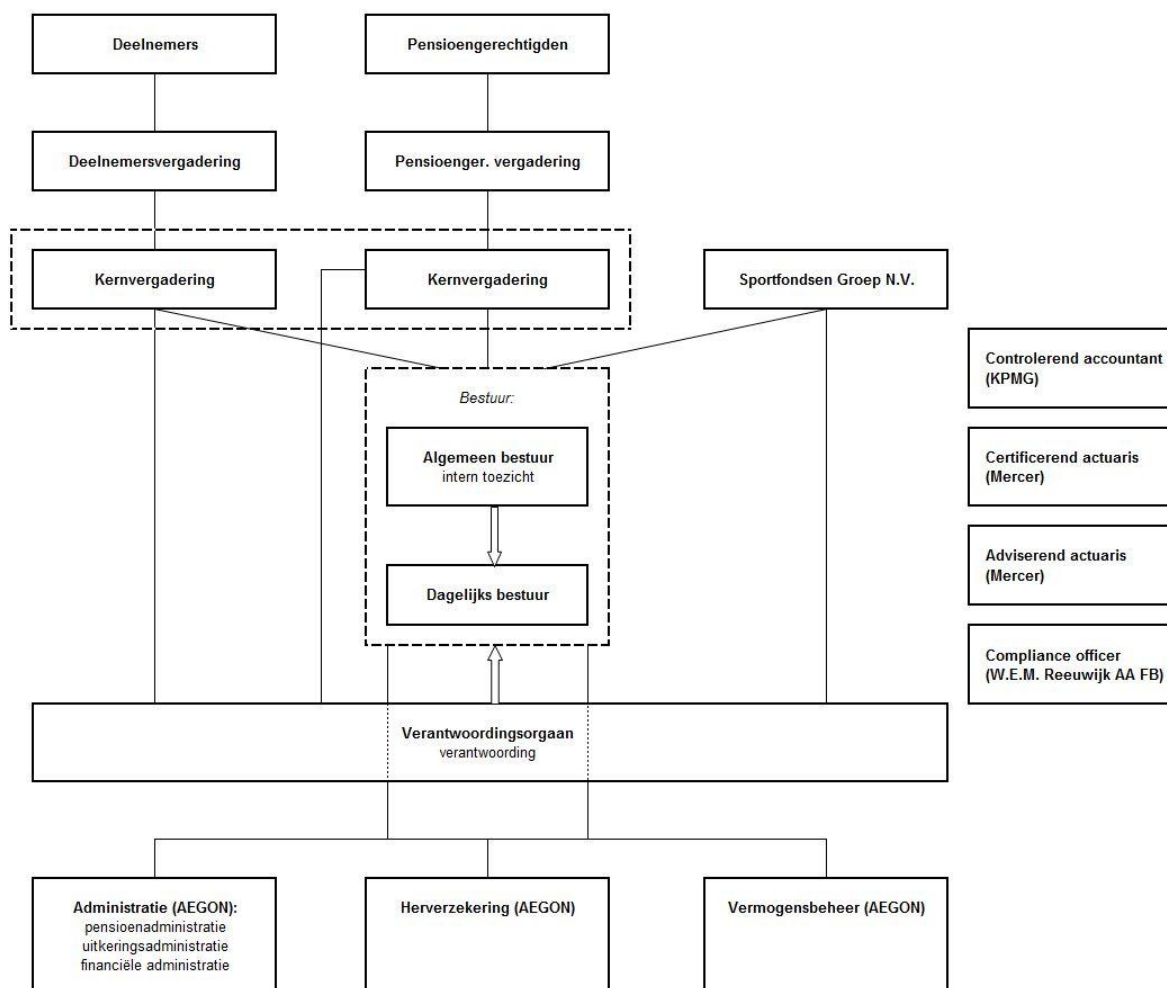
1.1. Doelstelling

De Stichting Sportfondsen Pensioenfonds heeft ten doel, overeenkomstig de bepalingen van de statuten en de op grond daarvan van kracht zijnde pensioenreglementen, de deelnemers en gewezen deelnemers, alsmede hun nagelaten betrekkingen of partner, te beschermen tegen geldelijke gevolgen van ouderdom, arbeidsongeschiktheid en overlijden.

Het pensioenfonds is statutair gevestigd in Amsterdam.

1.2. Organisatie

1.2.1. Organogram

1.2.2. Organen

De samenstelling van de belangrijkste organen binnen het pensioenfonds is als volgt:

	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Eind duur
Algemeen bestuur				
Drs. R.P. van Leeuwen ¹	Voorzitter	Werkgevers	2003	2012
A.J. Witvoet ¹	Secretaris	Werkgevers	2008	2013
Ing. M.J. Bijl	Plv secretaris	Pensioengerechtigden	2010	2012
Drs. A. Draaisma ²	Plv voorzitter	Werknemers	2000	2011
E.H. Hoegen ²	Bestuurslid	Werknemers	2011	2014
S. Bruinings ²	Plv voorzitter	Werknemers	2007	2013
Dagelijks bestuur				
E.J. Tromp	Voorzitter	Werkgevers	2008	-
J.H.E. Schmitz ³	Secretaris	Werknemers	2008	2011
Drs. A.J. Voskamp ³	Secretaris	Werknemers	2011	-

Ad ¹ De leden van het algemeen bestuur namens de geleding van de werkgevers hebben een stemrecht van 1,5 stem; de leden van het algemeen bestuur namens de werknemers en pensioengerechtigden hebben een stemrecht van 1 stem; het dagelijks bestuur is niet stemgerechtigd.

Ad ² Sinds 11 november 2011 is de heer Draaisma opgevolgd door mevrouw Hoegen. De heer Bruinings is per 21 maart benoemd tot plaatsvervangend voorzitter.

Ad ³ De heer Voskamp is de opvolger van de heer Schmitz, die sinds april 2011 gepensioneerd is.

	Functie	Vertegenwoordiging	Lid sinds	Eind duur
Verantwoordingsorgaan				
Mr. A.W.A. Joosen ¹	Voorzitter	Werkgevers	2008	2014
R.J. Stoop AA ²	Secretaris	Werknemers	2008	2014
L. van Diggelen RA ²	Lid	Pensioengerechtigden	2010	2014
Compliance officer				
W.E.M. Reeuwijk AA FB			2001	-

Ad ¹ De heer Joosen is door de werkgever herbenoemd.

Ad ² De heren Stoop en Van Diggelen zijn bij de Kernvergadering (her)benoemd.

Bestuur

Het bestuur voert het beheer van het pensioenfonds en voert de in het reglement vastgelegde pensioenregeling uit. Tevens heeft het bestuur de verantwoordelijkheid tot het doen van pensioenuitkeringen aan de gepensioneerde deelnemers en nabestaanden van (gewezen) deelnemers en voor het voeren van de deelnemersadministratie. Het bestuur heeft deze taken - onder behoud van zijn verantwoordelijkheid - gedelegeerd aan de verzekeraar.

Het algemeen bestuur is belast met het bepalen van het strategische kader van het fonds. Het strategische kader omvat het beleid inzake de omgang met lange termijn risico's, premie, indexatie, beleggingen, dekkingsgraad en uitbesteding. Daarnaast houdt het algemeen bestuur toezicht op het dagelijks bestuur.

Het dagelijks bestuur is belast met het bepalen van het beleid van het fonds binnen het door het algemeen bestuur vastgestelde strategische kader. Daartoe behoren onder meer de volgende taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden:

- het besturen van het fonds en het vormgeven van het dagelijks beleid;
- het opstellen van beleids- en bestuursprocedures;
- het voorbereiden van besluiten van het algemeen bestuur;
- het uitvoeren van besluiten van het algemeen bestuur;
- het afhandelen van de activiteiten van het fonds en het uitvoering geven aan het uitbestedingsbeleid dat door het algemeen bestuur is vastgesteld voor zover dit is toegestaan op grond van wet- en regelgeving;
- uitvoering van de risicobeheersing op de langere termijn, en beleid op het gebied van premie, indexatie, beleggingen, dekkingsgraad en uitbesteding;
- monitoren of de pensioenreglementen, de statuten en de overige juridische stukken van het fonds voldoen aan de geldende wet- en regelgeving binnen de door de wet- en regelgeving gestelde termijn en het ondernemen van passende acties en maatregelen;
- het adviseren van het bestuur;
- het vertegenwoordigen van het fonds conform het bepaalde in de statuten.

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan is bevoegd jaarlijks een algemeen oordeel te geven over:

- het handelen van het dagelijks bestuur aan de hand van het jaarverslag, de jaarrekening en andere relevante informatie, waaronder de bevindingen van het algemeen bestuur;
- het door het dagelijks bestuur uitgevoerde beleid in het afgelopen kalenderjaar en het naleven van de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur;
- beleidskeuzes die op de toekomst betrekking hebben.

Dit oordeel wordt, samen met de reactie van het bestuur daarop, bekend gemaakt en in het jaarverslag opgenomen.

Intern toezicht

Ten aanzien van het intern toezicht geldt dat het bestuur heeft gekozen voor het intern toezicht model 'One Tier Board'. Het algemeen bestuur houdt toezicht op het dagelijks bestuur.

Het intern toezicht vindt plaats doordat het algemeen bestuur het functioneren van het dagelijks bestuur kritisch beziet. Het algemeen bestuur in de rol van intern toezichthouder heeft in ieder geval de volgende taken:

- het beoordelen van beleids- en bestuursprocedures en -processen en de checks en balances binnen het fonds;
- het beoordelen van de wijze waarop het fonds wordt aangestuurd;
- het beoordelen van de wijze waarop het dagelijks bestuur functioneert en uitvoering geeft aan de aan haar toegekende taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- het beoordelen van de wijze waarop het dagelijkse bestuur invulling geeft aan de strategische kaders en de uitvoering ervan;
- zich uit te spreken voorafgaand aan de indiening van een verzoek betreffende het disfunctioneren van het bestuur door het verantwoordingsorgaan bij de ondernemingskamer van het gerechtshof te Amsterdam in het kader van het recht van enquête.

Uitbesteding

Het bestuur heeft de pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en de belegging van het vermogen van het pensioenfonds uitbesteed aan AEGON Levensverzekering N.V. die tevens als verzekeraar optreedt. De condities van de uitbesteding zijn vastgelegd in de met de verzekeraar gesloten verzekeringsovereenkomst met inbegrip van de bijbehorende Service Level Agreement.

Het dagelijks bestuur houdt nauwgezet toezicht op de uitbestede werkzaamheden. In het verlengde hiervan is het bestuur verantwoordelijk voor het uitvoeren van controle maatregelen gericht op de juiste en volledige registratie van de gegevens van het pensioenfonds. De betreffende controlemaatregelen zijn gericht op de volgende controlegebieden:

- integriteit en deskundigheid van het dagelijks en het algemeen bestuur;
- administratie;
- juistheid van de door de werkgevers aangeleverde gegevens;
- vermogensbeheer.

Interne beheersingsorganisatie

Het bestuur is verantwoordelijk voor het uitvoeren van controle maatregelen gericht op het adequaat beheersen van alle voorkomende bedrijfsprocessen, met inbegrip van een juiste en volledige registratie en verslaglegging van de gegevens van het pensioenfonds. Als uitvloeisel van die verantwoordelijkheid wordt gestuurd op het zoveel mogelijk beperken van risico's die samenhangen met uitbestede processen. Het algemeen en het dagelijks bestuur vergadert in beginsel ten minste vier keer per jaar om alle voorkomende aangelegenheden te bespreken en om te bezien of de voortgang van de processen naar behoren verloopt. Daarnaast vergadert het dagelijks bestuur zoveel als dat noodzakelijk wordt geacht. Voor wat betreft de controle op integriteit heeft het pensioenfonds een gedragscode opgesteld. Aangaande de toetsing op de in het bestuur aanwezige deskundigheid, hanteert het bestuur een deskundigheidsplan. De gedragscode en het deskundigheidsplan worden ten minste één maal per jaar aan de orde gesteld bij een bestuursvergadering.

De pensioenadministratie, de beleggingsadministratie en het vermogensbeheer zijn volledig uitbesteed aan de verzekeraar; het secretariaat wordt gevoerd door het dagelijks bestuur. Het pensioenfonds heeft geen personeel in dienst, maar maakt voor wat betreft de te verrichten werkzaamheden gebruik van ingeleende krachten van Sportfondsen Nederland.

1.3. Betrokken externe partijen

Administrateur

AEGON Levensverzekering N.V., te Den Haag.

Vermogensbeheerder

AEGON Investment Management B.V., te Den Haag.

Accountant

De accountant van het fonds is KPMG Accountants N.V. te Amstelveen.

Certificerend Actuaris

De certificerend actuaris van het fonds is de heer drs. E.J.H.B. Koenders AAG van Mercer Certificering B.V. te Amstelveen.

Adviseur Actuaris

De adviseur actuaris van het fonds is mevrouw A.M.J.H. van der Heijden AAG van Mercer (Nederland) B.V. te 's-Hertogenbosch.

2. Kerncijfers

	2011	2010	2009	2008	2007
<i>Deelnemers (aantallen)</i>					
Actieven #	1.853	2.212	2.284	1.872	1.966
Arbeidsongeschikten	67	74	70	75	74
Gewezen deelnemers #	3.633	3.088	2.792	2.439	2.162
Gepensioneerden	779	701	601	534	469
	<u>6.332</u>	<u>6.075</u>	<u>5.747</u>	<u>4.920</u>	<u>4.671</u>
<i>Bedragen x € 1.000</i>					
Pensioenverplichtingen (o.b.v. 4%)	127.225	123.329	121.090	111.496	109.209
Pensioenverplichtingen (o.b.v. MW)	166.758	143.495	127.355	122.814	95.850
Vermogen *^	26.813	26.356	23.561	18.392	18.283
Dekkingsgraad (%)	116,1	118,4	118,5	115,0	119,1
Pensioenfonds dekkingsgraad (%) ^^	94,8	101,8	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Beleidsdekkingsgraad (%) ^^	n.v.t.	n.v.t.	114,2	112,3	117,8
Indexatie actieven en wao-ers (%) ***	0,0	0,0	0,0	1,5	1,3
Indexatie slapers en trekkers (%) ***	0,0	0,0	0,0	1,5	1,3
Indexatie prepensioen (%) ***	0,0	0,0	0,0	1,5	1,3
Bijdragen werkgevers en werknemers	4.377	4.257	7.330	6.929	6.800
Pensioenuitkeringen	4.118	3.667	3.356	3.021	2.630
Belegde middelen (o.b.v. MW)	158.007	146.018	131.955	114.537	115.656
Beleggingopbrengsten *:					
- direct	3.787	3.801	3.455	3.341	2.504
- indirect	135	3.009	12.204	-12.164	-838
- beheerkosten	63	58	63	24	37
Totaal	<u>3.985</u>	<u>6.868</u>	<u>15.722</u>	<u>-8.799</u>	<u>1.703</u>
Intrestopbrengsten *	245	284	169	48	196
Overrentedeling *	77	2.127	2.947	-1.891	480
Beleggingsrendement (%) **	8,25	10,31	12,16	-3,44	1,41
Saldo staat van baten en lasten	456	2.795	5.169	109	1.142

De ontwikkeling van het aantal actieve en gewezen deelnemers wordt vertekend door wijzigingen in de systematiek van aanlevering van de basisgegevens. Het gerapporteerde aantal per ultimo 2011 geeft een accuraat beeld. Tot en met 2010 werden dienstverlatingen verwerkt in het daaropvolgende boekjaar.

* De beleggingsopbrengsten zijn vastgesteld conform de waarderingsgrondslagen van het fonds en hebben betrekking op de beleggingsportefeuille welke in het gesepareerd beleggingsdepot wordt aangehouden, alsmede de overige intrestbaten en -lasten. Daarnaast worden de intrestopbrengsten en overrentedeling afzonderlijk gepresenteerd; de intrestopbrengsten hebben enkel betrekking op de 'eigen' intrestbaten en -lasten van het fonds; dit betreft met name intrest op de rekening-courant met de verzekeraar, alsmede met de aangesloten werkgevers (onder de nieuwe RJ610 betreft dit de resultaten welke in het boekjaar aan het fonds dienen te worden toegerekend). De werkelijke beleggingsopbrengsten zijn niet langer separaat zichtbaar in het resultaat, maar worden als 'overrentedeling' verantwoord. Voor de genoemde jaren heeft dit bedrag enkel betrekking op het

rendement wat toe te wijzen is aan het vrije vermogen; het restant van de overrente (indien positief) wordt aangewend om de geactiveerde negatieve overrente in het depot in te lopen. Op het moment dat de negatieve overrente in het depot volledig is gecompenseerd, zal de volledige overrente tot uitdrukking komen in de jaarcijfers van het fonds.

- ** Dit betreft het rendement dat is behaald op de beleggingen welke in het gesepareerde beleggingsdepot worden aangehouden; een en ander zoals in bovenstaande voetnoot is weergegeven. Als onderdeel van de afgesloten verzekeringsovereenkomst is AEGON juridisch eigenaar van deze beleggingen; het economisch eigendom berust bij het fonds.
- *** Dit betreft indexatie per 1 januari van het betreffende verslagjaar.
- ^ Het 'vrije vermogen' belegd binnen het gesepareerde beleggingsdepot bij de verzekeraar bedraagt € 20.118.861 (2010: € 20.105.247) en is als gevolg van de omzetting naar RJ610 separaat zichtbaar op de balans.
- ^^ De pensioenfonds dekkingsgraad betreft de verhouding tussen het saldo van de belegde middelen ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen op marktwaarde. Deze dekkingsgraad is vanaf boekjaar 2010 maatstafgevend voor het al dan niet toekennen van toeslagen. De beleidsdekkingsgraad betreft de verhouding tussen het vrije vermogen zoals wordt aangehouden in het gesepareerde beleggingsdepot ten opzichte van de voorziening pensioenverplichtingen op marktwaarde. Deze dekkingsgraad was tot en met boekjaar 2009 bepalend voor het al dan niet toekennen van toeslagen.

3. Verslag van het verantwoordingsorgaan

3.1. Verslag van het verantwoordingsorgaan

In het verantwoordingsorgaan van de Stichting Sportfondsen Pensioenfonds zijn de gepensioneerden, de deelnemers en de werkgever, elk voor één derde vertegenwoordigd. Het verantwoordingsorgaan heeft conform zijn bevoegdheid het door het bestuur gevoerde beleid en de resultaten daarvan voor 2011 beoordeeld.

Het verantwoordingsorgaan kon zijn oordeel vormen met behulp van door het bestuur ter beschikking gestelde documenten. Het oordeel is daardoor gebaseerd op:

- het concept Jaarverslag 2011 van 25 mei 2012;
- de actuariële en bedrijfstechnische nota 2011 van 12 oktober 2011;
- het concept Accountantsverslag 2011 van KPMG;
- het concept Rapport waarmerkend actuaris over boekjaar 2011;
- het concept Deskundigheidsplan van 21 maart 2012;
- het Depotverslag 2011 met actuariële verklaring van Ernst & Young Actuarissen B.V.
- de brief van 24 mei 2012 van Mercer Nederland B.V. over de actuariële controle depotverslag 2011;
- overige documenten en informatie verstrekt door het bestuur zoals de notulen van de vergaderingen van het Algemeen Bestuur en de Kernvergadering.

Op 14 juni 2012 heeft het verantwoordingsorgaan met het Dagelijks Bestuur en de voorzitter van het Algemeen Bestuur vergaderd. Er werden afspraken gemaakt over een – waar mogelijk – door het jaar heen gespreide informatieverstrekking aan het verantwoordingsorgaan.

In deze verantwoordingsvergadering zijn voorts vele, voor het pensioenfonds belangrijke onderwerpen aan de orde geweest. In het bijzonder de herverzekering van de pensioenregeling door AEGON Levensverzekering N.V., de Service Level Agreement met AEGON, de dekkingsgraad, de aanpassingen van het (pre)pensioenreglement, het beleggingsbeleid ten aanzien van het vrije vermogen, de (gedempte) kostendekkende premie, het communicatiebeleid, de rol en werkzaamheden van de compliance officer, de uitvoeringskosten in relatie tot de markt en het deskundigheidsplan van het bestuur.

Het verantwoordingsorgaan achtte het op grond van de ter beschikking staande informatie en de nadere toelichting door het bestuur niet nodig gebruik te maken van zijn recht om te overleggen met de accountant, de actuaris en de compliance officer. In 2012 zullen de werkzaamheden van de compliance officer door het bestuur nader worden vastgelegd.

Op basis van de ontvangen jaarrekening en overige documenten, de toelichtingen en informatie die het bestuur tijdens de hiervoor genoemde vergadering heeft gegeven ten aanzien van het gevoerde en voorgenomen beleid en de beantwoording door het bestuur van de vragen die het verantwoordingsorgaan schriftelijk en mondeling heeft gesteld, is het verantwoordingsorgaan van oordeel dat het bestuur in 2011 een evenwichtig beleid heeft gevoerd conform de principes voor goed pensioenfondsbestuur en integere bedrijfsvoering. Het premie- en toeslagbeleid komen overeen met het eerder daarvoor vastgestelde beleid. Op grond van onze bevindingen geven wij - met waardering voor het werk dat door het bestuur in 2011 is verricht - bij de jaarrekening over het boekjaar 2011 een positief oordeel over het handelen van het bestuur van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds en zijn beleidskeuzes voor de toekomst.

Amsterdam, 19 juni 2012

A.W.A. Joosen
Voorzitter

R.J. Stoop
Secretaris

3.2. Reactie van het bestuur

Het bestuur heeft kennis genomen van het verslag van het verantwoordingsorgaan en dankt de leden van het orgaan voor bovenstaand positief oordeel.

4. Verslag van het intern toezicht

Aangezien het fonds het intern toezicht vorm heeft gegeven volgens het model 'One Tier Board', wordt hierbij verwezen naar het verslag van het bestuur.

5. Verslag van het bestuur

Alle bedragen in dit verslag luiden hele euro's, tenzij anders aangegeven.

5.1. Algemeen

5.1.1. Statuten, reglementen en ABTN

In het jaar 2011 zijn de statuten en het huishoudelijk reglement van het fonds niet gewijzigd. De reglementen zijn aangepast aan deelnemers met een VUT en/of prepensioenuitkering die tevens arbeid verrichten. In verband met de wijziging van het pensioenregeling per 1 januari 2010 is de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN) in de loop van 2011 aangepast.

5.1.2. Bestuursvergaderingen

De vier vergaderingen van het algemeen bestuur in 2011 hebben plaatsgevonden op:

- 23 maart 2011;
- 22 juni 2011;
- 12 oktober 2011;
- 11 november 2011 (tevens kernvergadering).

Behandelde onderwerpen

De belangrijkste onderwerpen en besluitvorming vanuit voornoemde vergaderingen betreffen de volgende:

- Aanpassing pensioenreglement en prepensioenreglement voor deelnemers met een uitkering wegens VUT, prepensioen of (gedeeltelijke) arbeidsongeschiktheid en daarbij tevens arbeid verrichten (zie tevens paragraaf 5.2.1);
- Communicatiebeleid, in het bijzonder het actualiseren van het communicatiebeleidsplan en het zorgvuldig communiceren inzake startbrieven, uniform pensioenoverzicht en toeslagenbeleid;
- Hoogte van de dekkingsgraad en toeslagbesluit;
- Service Level Agreement verzekeringsmaatschappij;
- Beleggingsplan;
- Strategische beleggingsallocatie, beleggingsbeleid en de resultaten van het vermogensbeheer;
- Beleggingsbeleid vrij vermogen;
- Beleid afdekking renterisico in relatie tot vrij vermogen;
- Actualisering ABTN;
- Jaarverslag, depotverslag en toedeling overrente;
- Gedempte kostendekkende premie in relatie tot het garantiecontract met de verzekeraar;
- Aanlevering basisgegevens deelnemersadministratie;
- Deelnemersadministratie in relatie tot niet toegekende aanspraken;
- Deskundigheidsplan van het bestuur;
- Self-assessment AFM;
- Pensioenakkoord;
- Oriëntatie op en afstemming met Stichting Pensioenfonds Recreatie;
- Het aftreden en benoemen van leden van het bestuur;
- Het benoemen van een certificerend actuaire van Mercer Certificering B.V.;
- Verantwoording afleggen aan het verantwoordingsorgaan;
- Voorbereiding van de kernvergadering.

5.1.3. AFM en DNB

Met de inwerkingtreding van de Wet op het financieel toezicht per begin 2007 heeft het pensioenfonds formeel met twee toezichthouders te maken: de AFM voor het zogenaamde gedragstoezicht en DNB voor het prudentiële toezicht.

Het fonds heeft tijdig aan zijn verplichtingen tot informatieverstrekking aan DNB voldaan. Gedurende het jaar heeft het fonds van de toezichthouders enkele brieven van algemene aard ontvangen.

5.1.4. Functioneren van het pensioenfonds

Aan het pensioenfonds zijn geen boetes of dwangsommen dan wel een aanwijzing tot het volgen van een bepaalde gedragslijn opgelegd door DNB of AFM. Ook is er geen bewindvoerder aangesteld en zijn er geen korte- of lange-termijn herstelplannen van toepassing.

5.1.5. Wet- en regelgeving

Diverse ontwikkelingen op het gebied van pensioen vormen in het verslagjaar aanleiding voor nieuwe (voorstellen voor) wet- en regelgeving. Het gaat hierbij onder meer om Pension Fund Governance en verwachte wijzigingen in de pensioenwetgeving en het financieel toetsingskader in samenhang met het in 2010 gesloten Pensioenakkoord.

AOW start niet meer per de maand waarin iemand 65 wordt

Het kabinet Rutte heeft besloten dat een AOW uitkering voortaan start per de dag waarop iemand 65 wordt. Deze maatregel is ingegaan in april 2012 en vergt geen aparte wetgeving. Als het inkomen uit arbeid of VUT wel eindigt aan het eind van de voorafgaande maand kan dit een inkomensprobleem met zich meebrengen. Pensioenfondsen nemen een afwachtende houding aan en besluiten voorlopig niets te veranderen.

Toezichtthema's DNB 2010-2014

De kredietcrisis benadrukt het belang van een aanscherping van het toezichtkader voor banken (aanscherping Basel 2), verzekeraars (invoering Solvency II) en pensioenfondsen (evaluatie FTK). Een van de lessen uit de kredietcrisis is de noodzaak van een versterking van het macroprudentiële toezicht. De kredietcrisis heeft verder laten zien dat een aanpassing geboden is van het crisisinstrumentarium.

Toezicht op strategie en gedrag, verankering van nieuwe toezichtsraamwerken, beter risicomanagement en scherper toezicht op én achter de cijfers vormen de speerpunten van het DNB toezicht voor 2011. Deze onderwerpen worden toegelicht in de gepubliceerde brochure Thema's DNB Toezicht 2011. Deze toezichtthema's 2011 sluiten aan op de Visie op Toezicht 2010-2014 en het Plan van Aanpak Cultuurverandering toezicht DNB.

Pensioenakkoord

Het op 4 juni 2010 afgesloten akkoord over de AOW en de aanvullende pensioenen – zoals toegelicht in het jaarverslag over 2010 – blijkt niet op voldoende draagvlak te kunnen rekenen van de FNV vakbonden. Medio april is het kabinet Rutte 1 gevallen. Daarmee is nog meer onzekerheid ontstaan. Het voornemen om de AOW gerechtigde leeftijd versneld – in 2015 al 66 - te verhogen lijkt nu kansrijk te worden. In april 2012 is het fonds al benaderd door deelnemers die hierdoor in de knel kunnen komen met hun financiële planning.

Wetsvoorstel Wet versterking bestuur pensioenfondsen

Het kabinet heeft in februari 2012 het wetsvoorstel 'Wet versterking bestuur pensioenfondsen' ingediend bij de Tweede Kamer.

Samenvattend staan de volgende uitgangspunten bij de herziening van de wettelijke regels centraal:

- versterking van de deskundigheid van het bestuur en het intern toezicht;
- adequate vertegenwoordiging van alle risicodragers;
- stroomlijning van taken en organen.

Ten opzichte van de huidige wettelijke regels beoogt het wetsvoorstel onder meer de volgende wijzigingen:

- keuze tussen twee bestuursmodellen: het paritaire model met bestuursvertegenwoordiging door de drie geledingen en het onafhankelijke model met onafhankelijke bestuurders;
- pensioengerechtigden hebben altijd zitting in het paritaire bestuur (de raadpleging onder pensioengerechtigden vervalt);
- bij het paritaire model is er een deelnemers- en pensioengerechtigdenraad met de bevoegdheden van het huidige verantwoordingsorgaan;
- de huidige deelnemersraad en het verantwoordingsorgaan houden op te bestaan;
- bij afspraken over een maximalisatie van de premie is het aantal bestuurszetels voor de werkgever lager;

- bij het onafhankelijke model is er een belanghebbendenorgaan, bestaande uit de drie geledingen, met een aantal goedkeuringsrechten en een advies- en verantwoordingstaak;
- het intern toezicht wordt bij bedrijfstakpensioenfonds uitgevoerd door een permanente raad van toezicht, welke een aantal goedkeuringsrechten krijgt;
- bij ondernemingspensioenfonds kan wat betreft het intern toezicht worden gekozen voor een permanente raad van toezicht of jaarlijkse visitatie door een onafhankelijke visitatiecommissie;
- de deskundigheidstoets zal gaan gelden voor alle beleidsbepalers van het pensioenfonds, waaronder de leden van het belanghebbendenorgaan en de raad van toezicht;
- het bestuur kan een kandidaat-bestuurder weigeren als deze niet voldoet aan het vooraf opgestelde functieprofiel.

De beoogde inwerkingtreding is 1 januari 2013. Pensioenfonds krijgen na inwerkingtreding van het wetsvoorstel, met uitzondering van enkele bepalingen, een jaar de tijd om de interne organisatie en de relevante documenten aan te passen. Het wetsvoorstel roept de vraag op of het Sportfondsen Pensioenfonds het huidige bestuursmodel, de one-tier board, kan handhaven. Het vervallen van dit bestuursmodel heeft geleid tot stevige kritiek van de Pensioenfederatie.

Aanbevelingen deskundig en competent pensioenfonds bestuur

Onlangs heeft de Pensioenfederatie aanbevelingen opgesteld voor deskundig en competent pensioenfonds bestuur. Deze gaan verder dan het 'Plan van aanpak Deskundigheidsbevordering' van de pensioenkoopels VB, OPF en UvB uit 2007. De toenemende complexiteit van de omgevingsfactoren waarmee een pensioenfonds bestuur rekening dient te houden vergt versterking van de kwaliteit van het bestuur. Het lijkt ook duidelijk dat toezichthouders in dit verband inzetten op toenemende professionalisering. In de toekomst zullen de leden van het bestuur van een pensioenfonds zo moeten worden uitgezocht dat de vereiste, vastgestelde, competenties aantoonbaar aanwezig zijn in het bestuur.

5.2. Pensioenregeling

5.2.1. Inhoud pensioenregeling

Het pensioenfonds verleent aanspraken op ouderdoms-, pre-, nabestaanden- en wezenpensioen. De aanspraken worden verkregen op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.

Per 1 januari 2010 is de pensioenregeling vergaand afgestemd op de regeling van het bedrijfstakpensioenfonds, de Stichting Pensioenfonds Recreatie. In verband hiermee is de regeling als volgt aangepast:

- Het nabestaandenpensioen is op risicobasis verzekerd.
- De premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is gebaseerd op een 7 klassen-systeem.
- Deeltijdpensionering is mogelijk.
- De voorwaardelijke toeslagverlening van de actieve deelnemers is gebaseerd op de loonontwikkeling volgens de CAO Recreatie.
- De factoren voor de uitruil van ouderdomspensioen in nabestaandenpensioen zijn geactualiseerd.
- De factoren voor de uitruil van nabestaandenpensioen in ouderdomspensioen zijn geactualiseerd.

Per 1 januari 2012 zijn het pensioen- en prepensioenreglement aangepast voor deelnemers die arbeid verrichten en tegelijkertijd genieten van een VUT en/of prepensioen uitkering. Verder zijn de factoren voor de in- en afkoop van ouderdomspensioen geactualiseerd. In de kernvergadering van 11 november 2011 zijn de veranderingen goedgekeurd.

5.2.2. Verzekering

Het pensioenfonds heeft haar pensioenregeling verzekerd bij AEGON Levensverzekering N.V. De verzekeringstechnische risico's zijn ondergebracht in een garantiecontract, welke loopt tot 31 december 2014. AEGON garandeert de tarieven tot en met de einddatum van de overeenkomst en daarna levenslang de op 31 december 2014 gefinancierde pensioenen.

Op basis van het garantiecontract deelt het pensioenfonds in de technische resultaten die worden behaald. Jaarlijks wordt het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties vastgesteld en gereserveerd. Op

de einddatum van de overeenkomst heeft het fonds recht op een aandeel van 70% in het gecumuleerde en opgerente technische resultaat. Een eventueel negatief technisch resultaat komt ten laste van AEGON.

AEGON heeft de tegenover de pensioenverplichtingen aangehouden beleggingen ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. Hierdoor ontvangt het pensioenfonds jaarlijks de overrente die in dit gesepareerd beleggingsdepot wordt gerealiseerd. Eventuele negatieve overrente wordt niet bij het pensioenfonds in rekening gebracht, maar doorgeschoven naar het volgende verslagjaar. Het saldo van de negatieve overrente aan het eind van boekjaar 2011 (ad € 10.943.024) zal worden verrekend met toekomstige positieve resultaten.

5.2.3. Ontwikkelingen in de pensioenregeling

Per 1 januari 2011 zijn door het bestuur de volgende bedragen vastgesteld:

- Franchise: € 11.810 (2012: € 11.953; 2010: € 11.604);
- De premiebijdrage van de aangesloten ondernemingen bedraagt 19,4% van de pensioengrondslag (2012 en 2010: idem);
- De premiebijdrage van de werknemers bedraagt 9,7% van de pensioengrondslag (2012 en 2010: idem);
- De pensioenopbouw per jaar bedraagt 2,15% van de pensioengrondslag (2012 en 2010: idem).

5.2.4. Premies

Zuivere kostendekkende premie

Volgens de Pensioenwet wordt de zuivere kostendekkende premie gedefinieerd als het totaal van de kosten van de jaarlijkse pensioeninkoop op basis van de grondslagen waarmee de marktwaarde van de voorziening pensioenverplichtingen wordt vastgesteld vermeerderd met de pensioenuitvoeringskosten.

De hoogte van de zuivere kostendekkende premie bedraagt voor 2011 € 5.445.070 (2010: € 4.314.510) en is als volgt bepaald:

	2011	2010
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	4.526.037	3.352.185
Kosten pensioenuitvoering	807.114	862.840
Garantievergoeding	111.919	99.485
Totaal	5.445.070	4.314.510

Bij de bepaling van de kosten jaarlijkse pensioenopbouw is uitgegaan van de opbouw op basis van marktwaarde, rekening houdende met de rentetermijnstructuur aan het eind van het voorgaande boekjaar.

De doorsneepremie van het pensioenfonds is niet voldoende om de zuivere kostendekkende premie te financieren. Echter, het verschil tussen de feitelijke en de kostendekkende premie wordt uit hoofde van het met AEGON afgesloten contract gecompenseerd en betreft derhalve feitelijk een risico voor AEGON. De van de werkgevers en werknemers ontvangen bijdragen zijn net onvoldoende om de daadwerkelijk door de verzekeraar in rekening gebrachte premies (verhoogd met de kosten pensioenuitvoering) te voldoen. Met het oog hierop zal het bestuur in de loop van 2012 bezien of het premiebeleid aanpassing behoeft.

Gedempte kostendekkende premie

Het fonds heeft een gedempte kostendekkende premie gedefinieerd als zijnde de kostendekkende premie op marktwaarde, rekening houdende met een rekenrente welke gelijk is aan de gemiddelde interne rekenrente op basis van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar over de laatste vijf jaren. Voor boekjaar 2011 komt deze gemiddelde interne rekenrente uit op 3,98% (2010: 4,04%). Aangezien het garantiecontract met AEGON echter een rekenrente van 4% bepaalt, wordt dit percentage als ondergrens gehanteerd bij de berekening van de gedempte kostendekkende premie. De gedempte kostendekkende premie voor boekjaar 2011 is derhalve vastgesteld op basis van een rekenrente van 4%.

De hoogte van de gedempte kostendekkende premie bedraagt voor 2011 € 4.842.281 (2010: € 4.211.345) en is als volgt bepaald:

	2011	2010
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	3.923.248	3.249.020
Kosten pensioenuitvoering	807.114	862.840
Garantievergoeding	111.919	99.485
Totaal	4.842.281	4.211.345

Uitgaande van bovenstaande is de feitelijke premie onvoldoende om de gedempte kostendekkende premie te financieren.

Feitelijke premie

De totale jaarpremie voor de pensioenregeling bedraagt 19,4% van de pensioengrondslag en de werknemers- en werkgeversbijdrage allebei 9,7% (2010: idem).

Bij arbeidsongeschiktheid van een deelnemer wordt vrijstelling van premiebetaling verleend naar de mate waarin deze arbeidsongeschikt is, in lijn met het gebruikelijke 7-klassen systeem. Ter verkrijging van de premievrijstelling dient de W.I.A.-beschikking (voorheen W.A.O.) aan het pensioenfonds te worden overlegd.

De bij de aangesloten werkgevers in rekening gebrachte feitelijke premie bedraagt € 4.376.630 (2010: € 4.257.167).

5.2.5. Toeslagverlening (indexatie)

Het bestuur van het pensioenfonds heeft besloten om de opgebouwde pensioen- en prepensioenrechten van alle deelnemers per 1 januari 2012 niet te verhogen. Per 1 januari 2011 heeft eveneens geen verhoging van de opgebouwde pensioen- en prepensioenrechten plaatsgevonden. Dit besluit vloeit voort uit het indexatiebeleid: bij een pensioenfonds dekkingsgraad onder de 105% ultimo boekjaar wordt geen toeslag verleend. Per ultimo 2011 is daarom geen voorziening getroffen voor de verhoging van de opgebouwde pensioen- en prepensioenrechten, anders dan voor de verhogingen met betrekking tot voorgaande jaren welke ultimo boekjaar administratief nog dienen te worden verwerkt; de voorziening voor verhogingen ultimo boekjaar bedraagt € 207.522 (2010: € 517.194).

Het bestuur zal voor wat betreft het toeslagenbeleid (indexatiebeleid) gebruik maken van de zogenaamde indexatiematrix variant D1. Hierbij vindt een voorwaardelijke toeslagverlening plaats op basis van een ex ante bepaalde maatstaf, waarbij het de ambitie is om jaarlijks de pensioenrechten en pensioenaanspraken aan te passen aan (bijvoorbeeld) de prijsontwikkeling. Hierbij moet geëxpliciteerd worden op welke wijze wordt bepaald hoe hoog de daadwerkelijke toekenning zal zijn. Uit een continuïteitsanalyse (ALM-studie) blijkt welke gemiddelde toekenning op de lange termijn realistisch is (ten opzichte van de maximale toeslag).

De voorwaardelijke toeslagverlening wordt gefinancierd uit overrendementen. De premie bevat dus geen opslag voor toeslagverlening. In het financieringsbeleid moet omschreven zijn op welke wijze de toeslag wordt toegekend. Aangetoond dient dan te worden dat toekenning realistisch is. De premiekortingsgrens bij het fonds is gelijk aan de situatie waarin de technische voorzieningen en het vereist eigen vermogen volledig door waarden zijn gedekt en de waarden die nodig zijn om de toeslagambitie volledig te verwezenlijken aanwezig zijn.

Per 1 januari 2010 is de maatstaf voor de voorwaardelijke toeslagverlening aan de actieve deelnemers gewijzigd. Analoog aan de pensioenregeling van de Stichting Pensioenfonds Recreatie wordt op de pensioenaanspraken van de actieve deelnemers jaarlijks een toeslag verleend van maximaal de loonontwikkeling volgens de CAO Recreatie. Deze maatstaf is reeds van toepassing over 2009. Tot en met 31 december 2009 werd op de pensioen- en prepensioenrechten en de pensioen- en prepensioenaanspraken jaarlijks een toeslag verleend van maximaal de stijging van de consumenten prijsindex (CPI, alle huishoudens), zoals vastgesteld door het CBS. Deze maatstaf is nog steeds van toepassing voor gewezen deelnemers alsmede pensioengerechtigden. Het bestuur beslist evenwel jaarlijks in hoeverre pensioen- en prepensioenrechten en pensioen- en prepensioenaanspraken worden aangepast.

Hierbij was tot en met 31 december 2010 de hoogte van de beleidsdekkingsgraad bepalend. Deze is hierbij gedefinieerd als het quotiënt tussen het vrije vermogen dat wordt aangehouden in het gesepareerde beleggingsdepot plus de voorziening pensioenverplichtingen berekend op marktwaarde enerzijds en anderzijds de voorziening pensioenverplichtingen berekend op marktwaarde. Het bestuur heeft tot en met 31 december 2010 bij toeslagverlening de onderstaande staffel gehanteerd:

Beleidsdekkingsgraad	Indexatie
DG >= 135%	100% van CPI + eventueel extra indexatie
125% <= DG < 135%	100% van CPI
115% <= DG < 125%	50% van CPI
DG < 115%	geen indexatie

Per 1 januari 2011 is het toeslagenbeleid afgestemd op dat van het bedrijfstakpensioenfonds. Bij de toeslagverlening laat het bestuur zich leiden door de zogenaamde pensioenfonds dekkingsgraad volgens het onderstaande beleidskader:

Pensioenfonds dekkingsgraad	Toeslagenverlening
DG >= 117%	100% + eventueel extra toeslagverlening
105% <= DG < 117%	pro rato
DG < 105%	geen toeslagverlening

De pensioenfonds dekkingsgraad wordt als volgt bepaald: Belegd vermogen op marktwaarde / voorzieningen op marktwaarde.

De hoogte van de pensioenfonds dekkingsgraad bedroeg 95,0% ten tijde van de bepaling van de toeslagen per 1 januari 2012. Derhalve is over 2011 geen toeslag verleend.

Voor deze voorwaardelijke toeslagverlening is geen bestemmingsreserve gevormd en wordt geen premie betaald.

Over de jaren is de per 1 januari toegekende indexatie als volgt:

	2012	2011	2010	2009	2008
Actieve deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,50%
Gewezen en gepensioneerde deelnemers	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,50%
Prepensioenregeling	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	1,50%

Gedurende het boekjaar zijn geen indexaties van de opgebouwde pensioenaanspraken verwerkt, met uitzondering van een aantal incidentele gevallen welke in het verleden door omstandigheden nog niet konden worden verwerkt. Dit betreft onder andere een groep arbeidsongeschikte deelnemers. Ter financiering van deze incidentele indexaties is aan de verzekeraar een koopsom betaald ad € 243.977.

Ultimo boekjaar dienen de navolgende indexaties nog administratief te worden verwerkt:

- Indexatie van enkele arbeidsongeschikte deelnemers over de periode 1 januari 2002 tot en met 1 januari 2008 met (totaal) 16,74%. Hiervoor is ultimo boekjaar een voorziening opgenomen ad € 207.522.

Bij de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen ultimo boekjaar is reeds rekening gehouden met bovenstaande nog te verwerken indexaties.

5.2.6. Premies en koopsommen

Bij de aangesloten werkgevers is in rekening gebracht:

	2011	2010
Werkgeversgedeelte	2.105.994	2.061.268
Werknemersgedeelte	2.105.994	2.071.130
VUT-premie	164.642	124.769
Totaal	4.376.630	4.257.167

De verzekeringsmaatschappij heeft in rekening gebracht, inclusief alle vermelde opslagen (dit betreft de conform de verzekeringsovereenkomst, op basis van de 4%-reserve, verschuldigde bedragen):

	2011	2010
Bruto premies	3.453.277	2.982.338
Indexatiekoopsommen	243.977	(223.129)
Overige koopsommen	67.942	35.476
Afkopen aan het pensioenfonds	(143)	(2.930)
Garantiekosten	111.919	99.485
Totaal	3.876.972	2.891.240

Indien bij bovenstaande door de verzekeraar in rekening gebrachte bedragen tevens rekening wordt gehouden met de pensioenuitvoeringskosten (2011: € 807.114, 2010: € 862.840) kan worden gesteld dat de door het fonds in rekening gebrachte premie niet kostendekkend is. Echter, bovenstaande door verzekeraar in rekening gebracht bedrag bevat tevens de ten laste van het boekjaar komende indexatiekoopsom. Indexatiekoopsommen wordt niet gefinancierd vanuit de premiebijdragen en dienen derhalve bij de toetsing van de kostendekkende premie buiten beschouwing te worden gelaten.

Indien de indexatiekoopsommen in deze vergelijking niet worden meegenomen kan worden gesteld dat de door het fonds in rekening gebrachte premies net niet hoog genoeg zijn om de aan de verzekeraar verschuldigde premies (rekening houdende met de pensioenuitvoeringskosten) te voldoen. Met het oog hierop zal het bestuur in de loop van 2012 bezien of het premiebeleid aanpassing behoeft.

5.2.7. Werkgevers- en deelnemersbestand

Op 31 december 2011 waren 63 (2010: 66) premiebetalende werkgevers aangesloten bij het pensioenfonds.

Het verloop van de deelnemers in het boekjaar is als volgt:

	Actieven*	Gewezen deel- nemers	Ouder- doms- pensioen	Nabestaan den- pensioen	Wezen- pensioen
Stand per 31-12-2010	2.286	3.088	569	121	11
Toename door:					
- Nieuwe toetredingen	337	0	0	0	0
- Herintredingen	16	(16)	0	0	0
Afname door:					
- Dienstverlating	(668)	668	0	0	0
- Pensionering	(44)	(65)	98	28	7
- Waardeoverdrachten	0	(29)	0	(15)	0
- Overlijden	(2)	(12)	(17)	0	0
- Afloop	0	0	(19)	(1)	(3)
- Overige oorzaken	(5)	(1)	0	0	0
Stand per 31-12-2011	1.920	3.633	631	133	15

Ad * Waarvan 67 deelnemers (2010: 74) met (gedeeltelijke) vrijstelling van premiebetaling.

5.3. Beleggingen

5.3.1. Beleggingsbeleid

De algemene doelstelling is een zo goed mogelijk rendement behalen binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico.

Ten einde de beoogde pensioenuitkeringen op korte en lange termijn veilig te stellen, wenst het bestuur de toevertrouwde middelen op een verantwoorde en solide wijze te beleggen. Hoewel het rendement op de portefeuille een hoge prioriteit heeft, staan een defensief karakter van het beleggingsbeleid en een voorzichtige afweging van risico en rendement voorop.

Het pensioenfonds voert in overleg met de vermogensbeheerder een 'actieve' beleggingsstijl. Dit wil zeggen dat zal worden getracht op basis van marktvisie een hoger rendement te behalen dan de gekozen benchmark. Dit alles binnen de randvoorwaarden van een aanvaardbaar risico.

Het bestuur van het pensioenfonds is verantwoordelijk voor het strategische beleggingsbeleid. Hieronder wordt verstaan de vaststelling van het doel en de stijl van het beleggingsbeleid, de strategische allocatie en bandbreedtes en de benchmarks.

De strategische allocatie is de verdeling van het vermogen over beleggingscategorieën waarbij op langere termijn optimalisatie van het rendement wordt verwacht. Randvoorwaarde is dat de pensioenverplichtingen nagekomen kunnen worden en het risico aanvaardbaar is.

Het vermogen van het fonds wordt belegd in een mix met 29% in wereldwijde aandelen en 71% in vastrentende waarden. Het beleggingsproces is gericht op waardetoevoeging door middel van een actief beleid over en binnen de beleggingscategorieën. Ten aanzien van aandelen heeft het actieve beleid betrekking op landen, sectoren en individuele bedrijven. Bij obligaties leidt het beleid bovendien tot het innemen van duration en yieldcurve posities.

Door te beleggen in het Long Duration Overlay (LDO) fonds wordt getracht de rentegevoeligheid van de vastrentende portefeuille meer in overeenstemming te brengen met de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Het LDO-fonds bestaat uit swaps en een buffer die weer bestaat uit staatsobligaties. Door een klein deel van de strategische portefeuille in het LDO-fonds te beleggen wordt 50% van de dollar durationgap afgedekt. De dollar durationgap is het verschil tussen de gewogen duration van de verplichtingen en van de beleggingen. Jaarlijks wordt de renteafdekking herijkt.

De samenstelling van de beleggingsportefeuille per ultimo 2011 is weergegeven in onderstaande tabellen.

Mandaat			Beleggingscategorie	Portefeuille	
Minimum (%)	Strategisch (%)	Maximum (%)		Marktw waarde (x € 1,000)	Tactisch (%)
24.0	29.0	34.0	Aandelen	40,733	25.8
61.0	71.0	81.0	Vastrentende waarden	117,628	74.4
- 5.0	0.0	5.0	Liquiditeiten	- 353	- 0.2
	100.0		Totaal	158,008	100.0

Aandelen	Minimum (%)	Strategisch (%)	Feitelijk (%)	Maximum (%)	Benchmark
Wereld	100.0	100.0	100.0	100.0	MSCI ACWI (USD,GBP,JPY hedged to □) cst

Vastrentende waarden	Minimum (%)	Strategisch (%)	Feitelijk (%)	Maximum (%)	Benchmark
AEGON Hypothekenfonds	10.0	15.0	13.8	20.0	JP Morgan Gov. Bond Index Traded Neth.
AEGON Euro AAA Bond Index Fund	46.0	64.5	65.7	82.0	Merrill Lynch EMU AAA Government Index
AEGON Tactical Interest Rate Overlay	1.0	2.0	1.1	3.0	Merrill Lynch Europ. Union Gov. Bond
AEGON European Credit Fund	10.0	15.0	15.3	20.0	Barclays Capital Euro Corp Bond Index
AEGON Long Duration Overlay	1.4	3.5	4.1	7.1	Customized Long Duration Overlay Index

5.3.2. Beleggingsresultaten

Per ultimo 2011 vertegenwoordigen de beleggingen van het fonds een waarde van circa € 158 miljoen. Ten opzichte van 2010 is de waarde circa € 12 miljoen toegenomen.

In 2011 is een jaarrendement gerealiseerd van 8,25% na kosten inclusief het Long Duration Overlay Fund. Exclusief de rentehedge was het rendement 2,50%. Ten opzichte van de benchmark betekent dit een underperformance van 0,09%.

Het World Equity Fund, waarbij de belangrijkste buitenlandse valutarisico's zijn afgedekt, kende een absolute performance van -5,88% tegenover een benchmark met een performance van -6,72%. De vastrentende waarden hebben een rendement van 6,10% opgeleverd, ten opzichte van een benchmark van 6,54%. De underperformance van de vastrentende portefeuille is het gevolg van het tactisch rentebeleid, dat niet helemaal goed aansloot op de ontwikkeling op de financiële markten. Het European Credit Fund en het Hypothekenfonds daarentegen hebben een outperformance laten zien.

Op portefeuilleniveau voegde het Long Duration Overlay Fund circa 5,75% toe aan het rendement van het beleggingsdepot.

Asset Class	Pensioenfonds (%)	Benchmark (%)	Outperformance (%)
Aandelen	(6,27)	(6,72)	0,48
Vastrentende waarden	14,27	6,39	7,41
Overige beleggingen	(0,09)	1,17	(1,25)
Totaal	8,25	2,58	5,53

5.3.3. Financiële markten

In 2011 was sprake van een voortzetting en verdieping van de crisis in de eurozone waarbij grote landen als Spanje en Italië dreigden te worden meegezogen in de neergang van Griekenland. Wereldwijd werden groeiverwachtingen getemperd. De politieke discussie in de VS over de omvang van de staatsschuld en de maatregelen om deze te verkleinen veroorzaakten nog meer onrust op de financiële markten. De verlaging van de AAA kredietstatus van de Verenigde Staten door één van de drie rating agencies gooide extra olie op het vuur.

Als gevolg van bovenstaande ontwikkelingen nam de volatiliteit op de financiële markten fors toe, waarbij de gedachten teruggingen naar de situatie ten tijde van de ondergang van Lehman in september 2008. De onrust zorgde ervoor dat beleggers en masse vluchtten naar de meest veilige havens, wat in het geval van de eurozone de markt voor Duitse staatsleningen betekende.

Pas op het einde van het jaar, toen de ECB met een lange termijn kredietfaciliteit de markten te hulp kwam, keerde de rust deels op de markten terug en begonnen kredietopslagen weer te dalen.

5.3.4. Beleggingsvooruitzichten

Voor 2012 verwachten we een afzwakking van de economische groei waarbij met name de Europese regio onder invloed van de eurocrisis zal stagneren. Wereldwijd zal de inflatie naar verwachting laag blijven onder invloed van een afnemende economische groei. De financiële markten zullen ook in 2012 bepaald worden door de crisis rondom nationale schulden in het algemeen en de eurocrisis in het bijzonder. Wij voorzien geen verbetering, de volatiliteit op de markten zal hoog blijven waarbij het sentiment een belangrijk stempel op de financiële markten zal blijven drukken.

Op basis van deze toegenomen onzekerheid is er weinig reden om uitgesproken posities in te nemen. Weliswaar gaan we ervan uit dat de eurozone in z'n geheel uit deze crisis zal komen maar in de tussentijd zal er sprake zijn van grote onzekerheid bij beleggers. Wanneer naar waarderingen wordt gekeken lijken de belangrijkste en meest veilige markten voor staatsleningen overgewaardeerd maar zullen deze in het meest waarschijnlijke scenario als vluchthaven blijven fungeren.

Op wat langere termijn verwachten we een geleidelijk herstel van economische groei waarbij ook de kans op een wat oplopende inflatie en stijgende rentes toeneemt.

5.4. Financiële resultaten en stand van zaken

5.4.1. Solvabiliteit en liquiditeit

Liquiditeit

De premiebijdragen van de aangesloten ondernemingen zijn circa 1,4% lager (2010: 7,0% hoger) dan de aan de verzekeraar verschuldigde premies, verhoogd met de pensioenuitvoeringskosten. Dit heeft een negatief effect op de liquiditeit.

Solvabiliteit

De financiële positie van het pensioenfonds komt tot uitdrukking in de zogeheten dekkingsgraad, die de verhouding aangeeft tussen het pensioenvermogen en de technische voorzieningen. Het pensioenvermogen is daarbij de som van de technische voorzieningen en het vermogen van het pensioenfonds.

De dekkingsgraad bedraagt per ultimo 2011 116,1% (2010: 118,4%).

Het solvabiliteitsrisico is volledig afgedekt middels een garantiecontract met de verzekeraar. Op basis van de bepalingen in de Pensioenwet dient het fonds met ingang van boekjaar 2010 een minimaal vereist eigen vermogen aan te houden; dit is vastgesteld op 25% van de jaarlijkse beheerkosten en bedraagt € 201.779 (te weten 0,12% van de technische voorzieningen). Het vereist eigen vermogen is gelijk gesteld aan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

Herstelplan

Onder invloed van de financiële crisis is de dekkingsgraad van veel pensioenfondsen eind 2008 sterk gedaald. Deze fondsen moesten voor 1 april 2009 een lange en een korte termijn herstelplan indienen bij DNB. Wat houden deze herstelplannen in?

Lange termijn herstelplan

Als de dekkingsgraad van een pensioenfonds onder het vereist eigen vermogen ligt, maar boven het minimaal eigen vermogen (100,12%), is er sprake van een reservetekort. Pensioenfondsen moeten in dat geval een lange termijn herstelplan opstellen. Dit plan bevat de concrete maatregelen waardoor het fonds binnen een termijn van maximaal vijftien jaar weer voldoet aan het vereist eigen vermogen. Door het herstelplan wordt voorkomen dat het herstel van een groot reservetekort naar achteren wordt verschoven.

Korte termijn herstelplan

Als een pensioenfonds minder eigen vermogen heeft dan het minimaal vereist eigen vermogen (100,12%), is er sprake van een situatie van onderdekking. Pensioenfondsen moeten in dat geval een korte termijn herstelplan opstellen. Het korte termijn herstelplan bevat de concrete maatregelen waardoor het fonds binnen een termijn van maximaal drie jaar weer gaat voldoen aan het minimaal vereist eigen vermogen. In geval van onderdekking kan niet worden geïndexeerd en wordt waardeoverdracht bemoeilijkt. Daarom is het in het belang van de deelnemers dat een dergelijke situatie tijdig wordt hersteld.

Volledig verzekerd

Gezien het feit dat het fonds volledig verzekerd is, hoefde het fonds geen herstelplan op te stellen. Het bestuur is vanzelfsprekend continu bezig met het vormgeven van maatregelen die erop gericht zijn om de financiële situatie van het fonds te verbeteren.

5.4.2. Resultaat pensioenfonds

Het totaal resultaat over het boekjaar bedraagt € 456.264 (vorig jaar € 2.794.835). Voor het verkrijgen van inzicht in de verschillende verlies- en winstbronnen die tot dit resultaat hebben geleid is een actuariële analyse gemaakt. Het resultaat van deze analyse is in het onderstaande overzicht vermeld (zie volgende pagina):

	2011	2010
Premiebijdragen werkgevers en werknemers	3.569.516	3.394.327
Kosten pensioenopbouw – garantiecontract	(3.632.996)	(3.114.369)
<i>Resultaat op premies</i>	(63.480)	279.958
Pensioenuitvoeringskosten	(807.114)	(862.840)
Bijdrage kosten (vanuit premiebijdragen)	807.114	862.840
<i>Resultaat op kosten</i>	0	0
Ontvangen en betaalde intrest	244.713	283.798
<i>Resultaat op intrest</i>	244.713	283.798
Uitkeringen deelnemers	(4.034.775)	(3.617.845)
Afkopen aan deelnemers	(82.676)	(49.584)
Uitkeringen verzekering - garantiecontract	4.034.775	3.617.845
Afkopen klein pensioen – garantiecontract	82.676	49.584
<i>Resultaat op uitkeringen</i>	0	0
Binnenkomende waardeoverdrachten	87.138	208.198
Koopsommen waardeoverdrachten	(93.483)	(286.036)
Uitgaande waardeoverdrachten	(316.979)	(507.232)
Afkopen waardeoverdrachten	285.643	563.434
<i>Resultaat op waardeoverdrachten</i>	(37.681)	(21.636)
Toeslagverlening (niet vanuit premiebijdragen)	46.022	223.129
Uitkering overrente	76.582	2.127.446
Aandeel in technisch resultaat	79.379	(180.055)
Overige baten	110.729	82.195
Overige resultaten	312.712	2.252.715
Resultaat boekjaar	456.264	2.794.835

5.4.3. Financiële vooruitzichten

De solvabiliteit van het fonds is in hoge mate afhankelijk van de ontwikkelingen op de financiële markten. Met name de ontwikkeling van de rentetermijnstructuur en de ontwikkeling op de aandelenmarkt zijn hierbij van belang. Het bestuur verwacht dat de onzekerheid op de financiële markten voorlopig zal aanhouden. Naar verwachting zal geen sprake zijn van een substantiële verbetering van de solvabiliteit op korte termijn. Het solvabiliteitsrisico is volledig afgedekt middels een garantiecontract met AEGON.

De onzekerheid op de financiële markten leidt ertoe dat geen betrouwbare voorspellingen kunnen worden gedaan over de hoogte het financiële resultaat.

5.4.4. Uitvoeringskosten

In haar Aanbevelingen Uitvoeringskosten van november 2011 heeft de Pensioenfederatie aanbevolen om de kosten van pensioenuitvoering per deelnemer en de kosten van vermogensbeheer in procenten van het gemiddeld belegd vermogen te rapporteren. Het aantal deelnemers is hierbij de som van de actieve deelnemers en pensioengerechtigden.

De integrale kosten van de pensioenregeling kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Pensioenbeheer		
Pensioenuitvoeringskosten	807.114	862.840
Kostenopslagen begrepen in premies verzekering	96.887	97.798
Vermogensbeheer		
Directe kosten vermogensbeheer	9.184	onbekend
Indirecte kosten vermogensbeheer verrekend met indirecte beleggingsopbrengsten	334.283	onbekend
Transactiekosten	60.522	onbekend
Integrale kosten pensioenregeling	<u>1.310.948</u>	<u>onbekend</u>
Kosten van pensioenbeheer in euro per deelnemer	335	322
De kosten van vermogensbeheer in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,23%	onbekend
De transactiekosten in % van het gemiddeld belegd vermogen	0,04%	onbekend

5.5. Pension Fund Governance

Het bestuur van het pensioenfonds streeft als eindverantwoordelijke uitvoerder van de door sociale partners overeengekomen pensioenregeling naar een optimale kwaliteit, zorgvuldigheid en openheid met betrekking tot die uitvoering. Het bestuur onderschrijft dan ook de Principes voor Goed Pensioenfondsbestuur (Pension Fund Governance, hierna PFG) die de Stichting van de Arbeid in 2005 heeft vastgesteld en thans zijn opgenomen in de Pensioenwet (PW) en zal deze principes naleven. Hieronder volgt een beschrijving van hoe het bestuur invulling heeft gegeven aan de diverse principes.

5.5.1. Transparantie, communicatie en openheid

Het bestuur geeft inzicht in de besluitvormingsprocedures. Geldige besluiten kunnen door het bestuur genomen worden in vergaderingen waarin ten minste de helft van het aantal bestuursleden aanwezig is. Bovendien dient er ten minste één werkgeversbestuurslid en één werknemersbestuurslid aanwezig te zijn.

Het bestuur publiceert jaarlijks een jaarverslag dat voldoet aan de eisen die het Burgerlijk Wetboek en de Raad voor de Jaarverslaggeving daaraan stellen. Het jaarverslag wordt tevens gedeponereerd bij de Kamer van Koophandel waar het pensioenfonds ingeschreven staat.

Geïnteresseerden kunnen de statuten en het pensioenreglement van het pensioenfonds opvragen bij het fonds.

In 2009 heeft het bestuur het communicatiebeleid van het fonds vastgelegd in een communicatiebeleidsplan en besloten tot het instellen van een communicatiecommissie. Het beleidsplan wordt thans geactualiseerd.

Het bestuur van het fonds heeft besloten geen gebruik te maken van het toeslagenlabel. In overleg met een communicatie adviesbureau zijn brieven opgesteld over het toeslagenbesluit en verzonden aan alle belanghebbenden.

5.5.2. Bestuur

Integere bedrijfsvoering

Het beleid van het bestuur van het fonds is gericht op een integere bedrijfsvoering. Deze verantwoordelijkheid is vastgelegd in artikel 143 van de PW. Dit houdt onder meer in:

- een adequate administratieve organisatie en interne controle (AO/IC) en risicobeheersing;
- een analyse en beheersing van integriteitsrisico's;
- het voorkomen van belangenverstremgeling;
- een duurzame beheersing van (financiële) risico's.

Deze zaken zijn onder meer uitgebreid vastgelegd in de Actuariële en Bedrijfstechnische Nota (ABTN), de gedragscode van het fonds en in het jaarverslag.

Functioneren van het bestuur

Het bestuur evalueert (jaarlijks) zijn functioneren zowel collectief als individueel aan de hand van een model.

5.5.3. Verantwoordingsorgaan

Het fonds heeft een verantwoordingsorgaan ingesteld waaraan het bestuur (ten minste één keer per jaar) verantwoording aflegt over het gevoerde beleid. In dit verantwoordingsorgaan zijn actieve deelnemers, pensioengerechtigden en de aangesloten werkgevers evenredig vertegenwoordigd. In het jaarverslag wordt het oordeel van het verantwoordingsorgaan weergegeven alsmede de reactie van het bestuur van het fonds hierop. Hierbij wordt verwezen naar hoofdstuk 3.

Het reglement van het verantwoordingsorgaan en de hierop gewijzigde fondsstatuten zijn per 1 januari 2008 van kracht geworden. De benoeming van de leden van het verantwoordingsorgaan heeft voor het eerst plaatsgevonden in de vergadering van het algemeen bestuur van 16 januari 2008.

Zoals toegelicht in paragraaf 1.2.2 is de heer Van Diggelen in 2011 benoemd tot lid van het verantwoordingsorgaan namens de pensioengerechtigden. De heren Stoop en Joosen zijn herbenoemd.

5.5.4. Intern toezicht

Het algemeen bestuur heeft voor de inrichting van het intern toezicht gekozen voor het model 'One Tier Board'. Het algemeen bestuur houdt kritisch toezicht op het dagelijks bestuur van het pensioenfonds. Het dagelijks bestuur bestaat uit twee leden (zowel uit de werkgevers- als de werknemerszijde) welke door het algemeen bestuur worden benoemd.

De zittingstermijn van de leden van het dagelijks bestuur wordt bepaald door het algemeen bestuur.

5.5.5. Deskundigheidsbevordering

Ieder bestuur moet, om inzicht te krijgen in het deskundigheidsniveau van de individuele bestuursleden en te bepalen welk bestuurslid op een bepaald gebied nog opleiding nodig heeft, beschikken over een deskundigheidsplan. Het bestuur van het fonds beschikt reeds enige jaren over een deskundigheidsplan. In dit plan is per bestuurslid aangegeven in welke mate de deskundigheid aanwezig is en of op een bepaald terrein vergroting van de deskundigheid noodzakelijk is. Met het wettelijk incorporeren van de principes voor goed pensioenfondsbestuur is deskundigheidsbevordering meer dan voorheen een dynamisch onderwerp geworden. Dit is ook terug te vinden in de nieuwe opzet van het deskundigheidsplan.

Het bestuur bepaalt zelf hoe het benodigde deskundigheidsniveau bereikt zal worden. Concreet wordt daarom een opleidingstraject in het deskundigheidsplan opgenomen. Het deskundigheidsplan wordt jaarlijks aangepast en bevat objectieve criteria voor periodieke evaluatie.

Het bestuur heeft besloten om ook het verantwoordingsorgaan in het deskundigheidsplan op te nemen. Een en ander heeft ultimo 2008 een nadere invulling gekregen.

Bij het toetreden van een nieuw bestuurslid wordt diens deskundigheid vastgesteld en die van het gehele bestuur opnieuw bevestigd. In de loop van 2012 zijn zodoende verschillende cursussen voor diverse betrokkenen aan de orde, waarin behalve de deskundigheid op diverse aandachtsgebieden ook competenties van belang zijn.

5.5.6. Vergoedingsregeling

De voorzitter ontvangt een vaste vergoeding. De overige bestuursleden hebben recht op vacatiegeld voor het deelnemen aan bestuursvergaderingen en aan andere bijeenkomsten waar hun aanwezigheid gewenst is. Reis- en verblijfskosten door de bestuursleden in de uitoefening van hun functie gemaakt, worden vergoed. Ook de leden van het verantwoordingsorgaan hebben recht op vacatiegeld.

Ten aanzien van de hoogte van de vergoedingen geldt dat de zogenaamde SER-vergoedingen worden gevolgd.

5.5.7. Geschillenprocedure

Het fonds heeft een geschillenprocedure opgesteld. Geschillen kunnen worden ingediend bij de secretaris van de Commissie van Beroep. In het boekjaar zijn geen geschillen aanhangig gemaakt.

In het boekjaar is met een pensioengerechtigde een meningsverschil ontstaan over een vermeend recht op pensioenopbouw op basis van een genoten prepensioen. Deze controverse is in het eerste halfjaar van 2012 uitgegroeid tot een juridisch geschil.

5.6. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Het bestuur is van mening dat het pensioenfonds een maatschappelijke verantwoordelijkheid heeft. Hierin past ook maatschappelijk verantwoord beleggen.

Dat betekent dat het bestuur de mening heeft dat het pensioenfonds niet belegt in ondernemingen die in strijd handelen met deze maatschappelijke verantwoording. AEGON, als vermogensbeheerder van het pensioenfonds, onderschrijft deze visie. De beleggers van AEGON sluiten met hun beleggingsbeleid aan bij de Code of Conduct die AEGON wereldwijd voert. Deze (hoge) standaarden gelden voor de bedrijven waarin AEGON belegt. De beleggingen volgens deze Code of Conduct sluiten actieve beleggingen in bedrijven die clusterbommen en chemische wapens produceren, ernstige milieuverontreinigende bedrijven en bedrijven die kinderarbeid toestaan uit.

Hierbij past de kanttekening dat de verschillende Social Responsible Indices verschillende maatstaven hanteren in hun definitievorming. En ook deskundige wetenschappers op dit gebied blijken nauwelijks in staat exact te formuleren hoe in hun ogen de grenzen van toelaatbare gradaties getrokken kunnen worden. Gezien het feit dat het maatschappelijk verantwoord beleggen sectorbreed een actueel onderwerp van gesprek is, volgt het bestuur de ontwikkelingen op dit gebied nauwlettend.

Amsterdam, 22 juni 2012

E.J. Tromp
Voorzitter dagelijks bestuur

A.J. Witvoet
Secretaris algemeen bestuur

Jaarrekening

6. Balans per 31 december 2011

(Bedragen in euro en na bestemming van het resultaat)

Activa		2011	2010
Verzekeringsdeel technische voorzieningen			
Garantiecontracten	12.2.1	166.758.481	143.495.336
Overige vorderingen uit hoofde van verzekeringsdeel technische voorzieningen	12.2.3	79.379	0
		166.837.860	143.495.336
Vorderingen en overlopende activa			
Vorderingen uit verzekering	12.3.1	26.549.852	26.312.155
Overige vorderingen	12.3.2	307.434	217.401
		26.857.286	26.529.556
Overige activa			
Liquide middelen	12.4.1	68.836	64.289
Totaal activa		193.763.982	170.089.181

Passiva		2011	2010
Stichtingskapitaal en reserves			
Stichtingskapitaal	12.5.1	8	8
Wettelijke en statutaire reserves	12.5.2	26.733.325	26.356.440
Bestemmingsreserves	12.5.3	79.379	0
		<u>26.812.712</u>	<u>26.356.448</u>
Technische voorzieningen			
Voorziening pensioenverplichtingen voor risico van het pensioenfonds	12.6.1	166.758.481	143.495.336
Overige schulden en overlopende passiva			
Overige schulden	12.7.1	192.789	237.397
Totaal passiva		<u>193.763.982</u>	<u>170.089.181</u>

7. Staat van baten en lasten over 2011

(Bedragen in euro)

Staat van Baten en Lasten		2011	2010
BATEN			
Premiebijdragen	13.1	4.376.630	4.257.167
Baten uit verzekering	13.2	4.273.412	5.614.820
Overige baten	13.3	355.442	365.993
Totaal baten		9.005.484	10.237.980
LASTEN			
Pensioenuitkeringen	13.4	4.117.451	3.667.429
Pensioenuitvoeringskosten	13.5	807.114	862.840
- Pensioenopbouw	13.6.1	3.484.678	3.039.528
- Indexering en overige toeslagen	13.6.2	17.348	(200.054)
- Rentetoevoeging	13.6.3	4.936.484	4.971.428
- Onttrekking voor pensioenuitkeringen	13.6.4	(4.117.451)	(3.667.429)
- Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	13.6.5	(77.053)	(74.091)
- Wijziging marktrente	13.6.6	18.884.664	10.192.517
- Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	13.6.7	(192.160)	(277.397)
- Wijziging uit hoofde van actuariële uitgangspunten	13.6.8	702.346	1.654.346
- Overige mutatie voorziening pensioenverplichtingen	13.6.9	(375.711)	501.049
Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds		23.263.145	16.139.897
Mutatie verzekeringsdeel technische voorzieningen	13.7	(23.263.145)	(16.139.897)
Kosten pensioenopbouw	13.8	3.586.974	2.891.240
Saldo overdracht van rechten	13.9	37.681	21.636
Totaal lasten		8.549.220	7.443.145
Saldo baten en lasten		456.264	2.794.835

Bestemming van resultaat	2011	2010
Wettelijke en statutaire reserves		
Mutatie Algemene Reserve	376.885	2.974.890
Mutatie Reserve technische winstdeling	79.379	(180.055)
Totaal bestemming van het resultaat	456.264	2.794.835

8. Kasstroomoverzicht over 2011

(Bedragen in euro)

	2011	2010
Kasstroom uit pensioenactiviteiten		
Ontvangen premies	4.263.754	449.680
Betaalde pensioenuitvoeringskosten	(416.377)	(245.083)
Betaalde premies verzekering	(3.842.976)	(230.000)
	4.401	(25.403)
Kasstroom uit beleggingsactiviteiten		
Ontvangen directe beleggingsopbrengsten	146	474
	4.547	(24.929)
Mutatie liquide middelen		
Liquide middelen ultimo	68.836	64.289
Liquide middelen primo	64.289	89.218
Mutatie liquide middelen	4.547	(24.929)

9. Toelichtingen

9.1. Verzekering

Het pensioenfonds heeft voor een periode van vijf jaar zijn pensioenregeling verzekerd bij AEGON Levensverzekering N.V. Het verzekeringstechnische risico is ondergebracht in een garantieovereenkomst die is ingegaan op 1 januari 2010 en een looptijd heeft tot 31 december 2014. De verzekeringsmaatschappij garandeert de tarieven tot en met de einddatum van de overeenkomst en daarna levenslang de op 31 december 2011 gefinancierde pensioenen.

Het pensioenfonds deelt in de technische resultaten welke de verzekeraar behaalt. Jaarlijks wordt het resultaat op sterfte, arbeidsongeschiktheid en mutaties vastgesteld en gereserveerd. Op de einddatum van de overeenkomst heeft het fonds recht op een aandeel van 70% in het gecumuleerde en opgerente technische resultaat. Een eventueel negatief technisch resultaat komt ten laste van de verzekeringsmaatschappij.

De verzekeraar heeft de tegenover de pensioenverplichtingen aangehouden beleggingen ondergebracht in een gesepareerd beleggingsdepot. Hierdoor ontvangt het pensioenfonds jaarlijks de overrente die met dit gesepareerd beleggingsdepot wordt gerealiseerd. Eventuele negatieve overrente wordt echter niet bij het pensioenfonds in rekening gebracht, maar inclusief 4% intrest, doorgeschoven naar het volgende verslagjaar.

Vrij vermogen

Het pensioenfonds beschikt ultimo 2011 over een vrij vermogen dat bij de verzekeraar is belegd in een gesepareerd beleggingsdepot van € 20.118.861 (2010: € 20.105.247).

Over dit vrij vermogen kan door het pensioenfonds te allen tijde vrij worden beschikt. Jaarlijks wordt op basis van het rendement van het beleggingsdepot een intrestbijschrijving aan dit vrije vermogen gedaan. Volgens de nieuwe richtlijnen RJ610 is deze post opgenomen als onderdeel van de vordering op de verzekeraar.

Negatieve overrente

De (opgerente) negatieve overrente binnen het huidige garantiecontract met verzekeraar AEGON bedraagt ultimo 2011 € 10.943.024 (2010: € 10.056.460), waarbij reeds rekening is gehouden met de activering van de negatieve overrente over het lopende boekjaar. Omdat er sprake is van een garantiecontract, wordt negatieve overrente niet rechtstreeks ten laste van het pensioenfonds gebracht, maar verrekend met mogelijke positieve toekomstige overrentes (na aftrek van de intrestbijschrijving aan het vrije vermogen). Voor deze intrestgarantie die met verzekeraar is overeengekomen, is een garantiEVERGOEDING verschuldigd.

9.2. Technische winstdeling

De technische winstdeling wordt jaarlijks in het resultaat van het pensioenfonds verantwoord (op het moment van ontstaan) en niet op het moment van uitkering na afloop van de winstdelingsperiode (1 januari 2015). Het 70% aandeel in het door de verzekeraar gereserveerde (opgerente) technisch resultaat bedraagt ultimo boekjaar 2011 € 79.379 aangezien sprake is van een positief cumulatief technisch resultaat tot en met boekjaar 2011 (ad € 113.399). Het gaat hierbij om een voorwaardelijke niet direct opeisbare vordering. Het jaarlijkse aandeel in het technisch resultaat wordt vanuit de winstbestemming toegevoegd c.q. onttrokken aan de 'Reserve technische winstdeling' (voor zover sprake is van een gecumuleerd positief technisch resultaat over de lopende winstdelingsperiode).

10. Toelichting grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

10.1. Algemeen

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van Titel 9 Boek 2 BW en de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving (RJ610), uitgegeven door de Raad voor de Jaarverslaggeving. De jaarrekening is opgesteld in euro's.

Voor zover niet anders vermeld worden activa en passiva op nominale waarde gewaardeerd. Activa en passiva in vreemde valuta worden gewaardeerd tegen de koersen per balansdatum. De hieruit voortvloeiende koersverschillen worden in de staat van baten en lasten verantwoord.

In de balans en de staat van baten en lasten zijn referenties opgenomen, waarmee wordt verwezen naar de toelichting.

10.2. Opname in de balans of staat van baten en lasten

Een actief wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de toekomstige economische voordelen naar het pensioenfonds zullen toevloeien en de waarde daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Een verplichting wordt in de balans opgenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de afwikkeling daarvan gepaard zal gaan met een uitstroom van middelen en de omvang van het bedrag daarvan betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Baten worden in de rekening van baten en lasten opgenomen wanneer een vermeerdering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermeerdering van een actief of een vermindering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

Lasten worden verwerkt wanneer een vermindering van het economisch potentieel, samenhangend met een vermindering van een actief of een vermeerdering van een verplichting, heeft plaatsgevonden, waarvan de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld.

10.3. Schattingen en veronderstellingen

Bij toepassing van de grondslagen en de regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt het bestuur van het pensioenfonds zich verschillende oordelen en maakt schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het in artikel 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

10.4. Belastingen

De activiteiten van het pensioenfonds zijn vrijgesteld van belastingheffing in het kader van de vennootschapsbelasting.

10.5. Verzekeringsdeel technische voorzieningen

Vorderingen uit het verzekeringscontract die classificeert als garantiecontract worden gelijk gesteld aan de hiertegenover staande voorziening voor pensioenverplichtingen. Bij de waardering van de vordering wordt rekening gehouden met de kredietwaardigheid van de verzekeraar middels een afslag voor kredietrisico.

Vorderingen uit hoofde van winstdelingsregelingen in verzekeringsovereenkomsten worden verantwoord op het moment van toekenning door de verzekeraar.

In de toelichting op de balans dient, indien sprake is van een verzekeringscontract waarvoor een gesepareerd beleggingsdepot wordt aangehouden, het verloop van de beleggingen zichtbaar wordt gemaakt. Voor de grondslagen van die verloopoverzichten gelden de volgende waarderingsgrondslagen:

Obligaties, hypotheke en aandelen worden gewaardeerd tegen actuele waarde. Voor de participaties in AEGON fondsen betekent dit, dat de intrinsieke waarde per participatie als basis voor de berekening van de actuele waarde wordt gehanteerd.

Derivaten worden gewaardeerd op reële waarde, te weten de relevante marktnoteringen of, als die er niet is, de waarde die wordt bepaald met behulp van marktconforme en toetsbare waarderingsmodellen.

Alle resultaten, zowel gerealiseerde als ongerealiseerde, worden onmiddellijk ten gunste respectievelijk ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

10.6. Vorderingen en overlopende activa

Voor zover noodzakelijk wordt op de vorderingen en overlopende activa een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

10.7. Voorziening pensioenverplichtingen

De voorziening voor pensioenverplichtingen wordt gewaardeerd op actuele waarde (marktwaarde). De actuele waarde wordt bepaald op basis van de contante waarde van de beste inschatting van toekomstige kasstromen die samenhangen met de op balansdatum onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen. Onvoorwaardelijke pensioenverplichtingen zijn de opgebouwde nominale aanspraken en de onvoorwaardelijke (indexatie)toezeggingen. De contante waarde wordt bepaald met gebruikmaking van de markttrente.

Bij de berekening van de voorziening voor pensioenverplichtingen is uitgegaan van het op de balansdatum geldende pensioenreglement en van de over de verstreken deelnemersjaren verworven aanspraken. Jaarlijks wordt door het bestuur besloten of de opgebouwde pensioenaanspraken worden geïndexeerd. Alle per balansdatum bestaande indexatiebesluiten zijn in de berekening begrepen. Er wordt geen rekening gehouden met toekomstige salarisontwikkelingen.

Bij de berekening van de voorziening wordt rekening gehouden met premievrije pensioenopbouw in verband met invaliditeit op basis van de contante waarde van premies waarvoor vrijstelling van betaling wegens arbeidsongeschiktheid is verleend.

Bij de bepaling van de actuariële uitgangspunten wordt uitgegaan van voor toezichthouder acceptabele grondslagen, waarbij rekening wordt gehouden met de voorzienbare trend in overlevingskansen.

De berekeningen zijn uitgevoerd op basis van de volgende actuariële grondslagen en veronderstellingen:

- a. De rentevoet is de DNB yield curve per einde jaar (rentetermijnstructuur).
- b. De sterfteskansen zijn ontleend aan de AG prognosetafel 2010-2060, waarbij rekening is gehouden met ervaringssterfte door het toepassen van correctiefactoren op de sterfteskansen die Mercer heeft vastgesteld voor inkomensklasse "Midden".
- c. Voor het partnerpensioen is aangenomen dat de partner drie jaar jonger is dan de verzekerde man en drie jaar ouder is dan de verzekerde vrouw.

d. Voor mannen worden de volgende gehuwdheidsfrequenties toegepast:

Leeftijd	Gehuwdheidsfrequentie
tot 18 jaar	0
van 18 tot 25 jaar	$0,01 + 0,07 (x-18)$
van 25 tot 35 jaar	$0,50 + 0,04 (x-25)$
van 35 tot 65 jaar	0,90
van 65 jaar en hoger	1

Voor vrouwen worden de volgende gehuwdheidsfrequenties toegepast:

Leeftijd	Gehuwdheidsfrequentie
tot 18 jaar	0
van 18 tot 25 jaar	$0,05 + 0,10 (y-18)$
van 25 tot 30 jaar	$0,75 + 0,02 (y-25)$
van 30 tot 50 jaar	0,85
van 50 tot 65 jaar	$0,85 - 0,01 (y-50)$
van 65 jaar en hoger	1

e. De netto premiereserve wordt verhoogd met een excassoreserve van 1,75% van de netto premiereserve.

f. De schadevoorziening voor verzekerden met vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid is bepaald als de bruto koopsom voor het nog niet gefinancierde gedeelte van de verzekering.

10.8. Algemene kosten

De kosten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben.

10.9. Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de directe methode.

11. Risicobeheer en derivaten

Het pensioenfonds wordt bij het beheer van de pensioenverplichtingen en de financiering daarvan geconfronteerd met risico's. De belangrijkste doelstelling van het pensioenfonds is het nakomen van de pensioentoezeggingen. Voor het realiseren van deze doelstelling wordt gestreefd naar een toereikende solvabiliteit op basis van de marktwaarde van de pensioenverplichtingen.

Het belangrijkste risico voor het pensioenfonds betreft het solvabiliteitsrisico, ofwel het risico dat het pensioenfonds niet beschikt over voldoende vermogen ter dekking van de pensioenverplichtingen. De solvabiliteit wordt gemeten zowel op basis van algemeen geldende normen als ook naar de specifieke normen welke door de toezichthouder worden opgelegd. Indien de solvabiliteit van het pensioenfonds zich negatief ontwikkelt, bestaat het risico dat het pensioenfonds de premie voor de aangesloten werkgevers en de deelnemers moet verhogen en het risico dat er geen ruimte beschikbaar is voor een eventuele indexatie van opgebouwde pensioenrechten.

In het uiterste geval kan het noodzakelijk zijn dat het pensioenfonds verworven pensioenaanspraken en pensioenrechten moet verminderen.

Het bestuur beschikt over een aantal beleidsinstrumenten ten behoeve van het beheersen van deze risico's. Deze beleidsinstrumenten betreffen

- Beleggingsbeleid;
- Premiebeleid;
- Verzekeringsbeleid;
- Indexatiebeleid.

De keuze en toepassing van beleidsinstrumenten vindt plaats na uitvoerige analyse ten aanzien van te verwachten ontwikkelingen van de verplichtingen en de financiële markten. Daarbij wordt onder meer gebruik gemaakt van ALM-studies. Een ALM-studie is een analyse van de structuur van de pensioenverplichtingen en van verschillende beleggingsstrategieën en de ontwikkeling daarvan in diverse economische scenario's.

De uitkomsten van deze analyses vinden hun weerslag in de jaarlijks door het bestuur vast te stellen beleggingsrichtlijnen als basis voor het uit te voeren beleggingsbeleid. De beleggingsrichtlijnen geven normen en limieten aan waarbinnen de uitvoering van het beleggingsbeleid moet plaatsvinden. Ze zijn gericht op het beheersen van de volgende belangrijkste (belegging)risico's. Bij de uitvoering van het beleggingsbeleid wordt gebruik gemaakt van derivaten.

11.1. Actuariële risico's

De belangrijkste actuariële risico's zijn de risico's van langlevens, overlijden en arbeidsongeschiktheid.

Langlevensrisico

Langlevensrisico is het risico dat deelnemers langer blijven leven dan gemiddeld is verondersteld bij de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen. Ondanks dat voor de vaststelling van de voorziening pensioenverplichtingen wordt uitgegaan van prudente sterftekansen, blijft de kans aanwezig dat langer pensioen moet worden uitgekeerd dan is voorzien.

Kortlevensrisico

De kans bestaat dat een deelnemer in het pensioenfonds komt te overlijden en een nabestaanden en/of wezenpensioen ingaat, waarvoor een extra toevoeging aan de voorziening pensioenverplichtingen moet plaatsvinden. Dit noemen we het kortlevensrisico.

Zowel het langlevens- als kortlevensrisico is volledig verzekerd op grond van de met de verzekeraar gesloten verzekeringsovereenkomst. Dit betekent dat negatieve gevolgen uit hoofde van dit risico voor rekening van de verzekeraar komen.

Arbeidsongeschiktheidsrisico

Het arbeidsongeschiktheidsrisico betreft het risico dat voorzieningen moeten worden getroffen in verband met arbeidsongeschiktheid van deelnemers waardoor vrijstelling van premiebetaling en/of een arbeidsongeschiktheidspensioen wordt toegekend. Als de mutatie van de voorziening voor arbeidsongeschiktheid in een jaar uitgaat boven de beschikbare premie(opslag) is sprake van een verlies op arbeidsongeschiktheidsrisico.

Het arbeidsongeschiktheidsrisico is volledig verzekerd op grond van de met de verzekeraar gesloten verzekeringsovereenkomst. Dit betekent dat negatieve gevolgen uit hoofde van dit risico voor rekening van de verzekeraar komen.

11.2. Belangrijkste beleggingsrisico's

Marktrisico

Marktrisico is het risico dat de waarde van de zakelijke waarden (voornamelijk aandelen, commodities, private equity en vastgoed) verandert door veranderingen in de marktprijzen voor deze waarden. Het structurele marktrisico wordt beheerd binnen het ALM-proces. Daarin wordt een zodanige beleggingsmix vastgesteld dat het marktrisico acceptabel is. De feitelijke beleggingsmix mag binnen vastgestelde bandbreedtes afwijken van de ALM-beleggingsmix. Voor de beheersing van het marktrisico in samenhang met het renterisico wordt gebruik gemaakt van actieve weging van de diverse assetcategorieën en incidenteel gebruik van derivaten.

Valutarisico

De koersverschillen van buitenlandse valuta's ten opzichte van de euro zijn van invloed op het vermogen van het pensioenfonds. Het valutarisico behoeft alleen voor de zakelijke waarden naar euro's afgedekt te worden; deze afdekking heeft per 1 december 2007 plaatsgevonden.

11.3. Toeslagenrisico

Het bestuur van het pensioenfonds heeft de ambitie de pensioenen te indexeren. De mate waarin dit kan worden gerealiseerd is afhankelijk van de ontwikkelingen in rente, rendement, looninflatie en demografie. Uitdrukkelijk wordt opgemerkt dat de indexatietoezegging voorwaardelijk is.

De zogenaamde reële dekkingsgraad geeft zicht op de mate waarin kan worden geïndexeerd (ook wel aangeduid als de indexatieruimte). Voor het bepalen van de reële dekkingsgraad worden onvoorwaardelijke nominale pensioenverplichtingen verdisconteerd tegen een reële, in plaats van een nominale rentetermijnstructuur. Omdat er op dit moment geen markt voor financiële instrumenten aanwezig is waaruit de reële rentetermijnstructuur kan worden afgeleid, wordt gebruik gemaakt van een benaderingswijze.

De nominale rente kan worden verminderd met een bepaald (vast) percentage dat de streefindexatie op lange termijn weergeeft. Ook kan gebruik worden gemaakt van de verwachte loon- of prijsinflatie (afhankelijk van het indexatiereglement).

11.4. Risico van financiële instrumenten

Het pensioenfonds heeft een garantiecontract bij AEGON Levensverzekering N.V. hetgeen betekent dat zij niet is blootgesteld aan prijsrisico, kredietrisico, liquiditeitsrisico, kasstroomrisico en operationeel risico voor zover deze risico's samenhangen met de in het contract opgenomen financiële instrumenten.

Systeemrisico

Systeemrisico is het risico dat het mondiale financiële systeem (de internationale financiële markten) niet langer naar behoren functioneert, waardoor beleggingen van de beleggingsfondsen waarin het pensioenfonds participeert, niet langer verhandelbaar zijn en zelfs hun waarde verliezen. Dit risico is voor het pensioenfonds, evenals voor andere marktpartijen, niet beheersbaar.

11.5. Overige risico's

Kredietrisico verzekeraar

Onder het kredietrisico wordt het solvabiliteits- c.q. faillissementsrisico van de verzekeraar verstaan.

Als gevolg van een herziening van het Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen (Besluit FTK) op 1 februari 2011, is het pensioenfondsen toegestaan het kredietrisico buiten beschouwing te laten bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen en de waardering van de vordering op de verzekeraar op marktwaarde.

Het bestuur heeft gezien de solvabiliteit van AEGON Levensverzekering N.V. besloten om geen kredietafslag te bepalen op de vordering op de verzekeraar ultimo boekjaar.

Matchingrisico

Dit is het verschil in rentegevoeligheid tussen de beleggingsportefeuille enerzijds en de verplichtingen anderzijds. In beginsel hebben de verplichtingen, vanwege de lange looptijden, een hogere rentegevoeligheid dan de obligaties in de beleggingsportefeuille. Een daling van de rente leidt dan tot een stijging van de verplichtingen, die slechts gedeeltelijk wordt goedge maakt door een stijging van de waarde van de obligatieportefeuille. Om dit risico te beheersen worden de beleggingen zo goed mogelijk afgestemd op de rentegevoeligheid van de verplichtingen. Dit is gedaan door toevoeging van het Long Duration Overlay Fund (LDO) aan de reeds bestaande portefeuille.

Bestuursrisico

Onder het bestuursrisico wordt het risico verstaan, dat het bestuur op deelgebieden qua kennis en know how tekort schiet, dit al dan niet veroorzaakt door niet voorziene bestuursvacatures. Dit risico wordt binnen de huidige opzet van het pensioenfonds beheersbaar geacht, mede gezien het feit dat het bestuur wordt bijgestaan door een actuariael en beleggingsadviseur, alsmede op financieel gebied door een extern accountant.

Wel zal het bestuur – mede in het kader van Pension Fund Governance én ter beheersing van dit risico - extra aandacht besteden aan de benodigde deskundigheid.

Bestuurdersaansprakelijkheidsrisico

Feitelijk is het bestuurdersaansprakelijkheidsrisico géén risico dat het pensioenfonds raakt. Het gaat hier immers om de persoonlijke aansprakelijkheid van bestuursleden, nadat het fonds op zijn aansprakelijkheid is aangesproken, dan wel indien de aansprakelijkheidsclaim volledig zou moeten worden geweten aan de bestuursleden persoonlijk.

Dit laatstgenoemde risico wordt betrekkelijk gering geacht vanwege zaken als getoetste betrouwbaarheid, bewezen integriteit, geen persoonlijke belangen voor het bestuurderscollectief, geen beleggingshandelingen door bestuursleden en tot slot de zorgvuldige totstandkoming van bestuursbesluiten. Desalniettemin is een bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering gesloten ter vermindering van dat risico.

Operationele risico's

Dit is het risico ten gevolge van niet afdoende of falende interne processen, menselijk gedrag en systemen of als gevolg van externe gebeurtenissen. Onder deze definitie vallen operationele gebeurtenissen zoals IT-problemen, tekortkomingen van de organisatiestructuur of interne controle, menselijke fouten, bijvoorbeeld de onjuiste afwikkeling van transacties, verkeerde verwerking van gegevens, fraude en externe bedreigingen. Dergelijke risico's worden beheerst door een strakke administratieve organisatie en interne controle, een calamiteitenplan plus uitwijkvoorziening en een gedragscode.

Het bestuur van het pensioenfonds ziet er dan ook op toe dat AEGON voldoende maatregelen neemt om dit risico te minimaliseren. Hier hebben de Beleidsregels Uitbesteding ook aan bijgedragen. Los van hetgeen in de ABTN vermeld staat ter waarborging van een goede administratieve organisatie en interne beheersing beschikt AEGON ook over een calamiteitenplan en een gedragscode waaraan iedere medewerker zich dient te houden.

11.6. Risicoanalyse door De Nederlandsche Bank

Het toezichtsproces van DNB is er onder meer op gericht potentiële problemen te identificeren. Hiertoe is het noodzakelijk een actueel beeld te hebben van alle onder toezicht staande instellingen. Op basis van de risicoanalysemethode FIRM (Financiële Instellingen Risicoanalyse Methode) worden alle onder toezicht van DNB staande instellingen systematisch in kaart gebracht.

Door de inherente risico's van instellingen en organisatie-onderdelen te typeren, en de gehanteerde beheersingsmaatregelen te analyseren wordt binnen de applicatie FIRM een risicoprofiel samengesteld. Op basis van dit risicoprofiel kunnen binnen het toezicht prioriteiten worden gesteld. FIRM neemt hiermee een centrale rol in binnen het toezichtsproces.

FIRM is in 2005 ontwikkeld ter vervanging van de eerder binnen DNB en de PVK ontwikkelde risicoanalysemethoden (RAST en MARS). Binnen de nieuwe methode is ervoor gekozen een expliciet verband te leggen met de bij wet opgedragen toezichtsdoelstellingen: solvabiliteit, liquiditeit, integriteit en beheer en organisatie. De methode bevordert een eenduidige analyse en de vastlegging dient als basis voor interne en externe verslaglegging.

12. Toelichting op de balans

12.1. Algemeen

Belegging in premiebijdragende onderneming(en)

Er vinden geen beleggingen plaats in de premiebijdragende ondernemingen.

Uitlenen van beleggingen

Binnen de AEGON Pools vindt security lending plaats. Over de uitgeleende stukken wordt een kredietrisico gelopen. Om dit kredietrisico zoveel mogelijk te beperken, zijn contractuele afspraken gemaakt ten aanzien van de te verkrijgen zekerheden (collateral). De beheerder toetst dagelijks of de collateral toereikend is en of voldaan is aan de contractuele afspraken.

In het boekjaar heeft geen security lending plaatsgevonden; de in het boekjaar ontvangen fee bedraagt nihil (2010: nihil).

Afdekkingstransacties

Het renterisico van de vastrentende portefeuille wordt afgedekt middels het zogenaamde Long Duration Overlay Fund.

12.2. Verzekeringsdeel technische voorzieningen

12.2.1. Garantiecontracten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Garantiecontracten met beleggingsdepot	166.758.481	143.495.336

Het verloopoverzicht van het verzekeringsdeel van de technische voorziening is gelijk aan het verloop zoals opgenomen onder de toelichting op de voorziening pensioenverplichtingen onder punt 12.6.1 van de toelichting.

	2011	2010
Stand primo boekjaar	143.495.336	127.355.439
Pensioenopbouw	3.484.678	3.039.528
Indexering en overige toeslagen	17.348	(200.054)
Rentetoevoeging	4.936.484	4.971.428
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(4.117.451)	(3.667.429)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(77.053)	(74.091)
Wijziging marktrente	18.884.664	10.192.517
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	(192.160)	(277.397)
Wijziging actuariële grondslagen	702.346	1.654.346
Overige mutaties	(375.711)	501.049
Stand ultimo boekjaar	166.758.481	143.495.336

12.2.2. Garantiecontracten met beleggingsdepot

Bij de garantiecontracten bestaat de mogelijkheid om de verzekerde pensioenverplichtingen achter te laten bij de verzekeraar. Beleggingsresultaten komen, indien positief ten gunste van het pensioenfonds. Indien deze negatief bedraagt wordt het negatieve resultaat op de balans van het depot geactiveerd. Toekomstige positieve resultaten worden eerst aangewend om geactiveerde negatieve resultaten te verrekenen.

Bij dit contract is een gesepareerd beleggingsdepot geopend waarin de beleggingsportefeuille de volgende samenstelling en het volgende verloop kent (bedragen op marktwaarde).

Totaal beleggingen gesepareerd beleggingsdepot

Deze beleggingen zijn onder te verdelen in de volgende categorieën:

	2011	2010
Aandelen	40.733.422	45.542.304
Vastrentende waarden	111.460.026	95.993.518
Derivaten	6.166.511	4.701.094
Beleggingvorderingen	(353.314)	(219.926)
Stand ultimo boekjaar	<u>158.006.645</u>	<u>146.016.990</u>

Aandelen

De samenstelling van deze post is als volgt:

	2011	2010
Aandelenbeleggingsfondsen	<u>40.733.422</u>	<u>45.542.304</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

	2011	2010
Stand primo boekjaar	45.542.304	39.151.219
Aankopen	3.067.000	2.070.000
Verkopen	(5.180.000)	(1.350.000)
Waardeveranderingen	(2.695.882)	5.671.085
Stand ultimo boekjaar	<u>40.733.422</u>	<u>45.542.304</u>

Dit betreft participaties in het AEGON World Equity Fund (EUR).

Vastrentende waarden

De samenstelling van deze post is als volgt:

	2011	2010
Credit Funds	17.973.040	19.781.864
Hypotheke	16.258.713	14.121.176
Obligatiebeleggingsfondsen	77.228.273	62.090.478
Stand ultimo boekjaar	<u>111.460.026</u>	<u>95.993.518</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

	2011	2010
Stand primo boekjaar	95.993.518	86.562.871
Aankopen	25.130.725	17.394.536
Verkopen	(12.194.817)	(8.576.273)
Waardeveranderingen	2.530.600	612.384
Stand ultimo boekjaar	<u>111.460.026</u>	<u>95.993.518</u>

De samenstelling van de vastrentende portefeuille kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
AEGON European Credit Fund	17.973.040	19.781.864
AEGON Hypotheken Fonds	16.258.713	14.121.176
AEGON Euro AAA Bond Index Fund	77.228.273	62.090.478
Stand ultimo boekjaar	<u>111.460.026</u>	<u>95.993.518</u>

Bij bovenstaande overzicht is geen rekening gehouden met die delen van de voorziening welke geen feitelijke overrentedeling kennen. Dit betreft de aftrek van de voorziening in verband met de reserveverzekering per 1 januari 1990 en 1 januari 2000 (aftrek K(j) en K'(j), een en ander conform de verzekeringsovereenkomst). De waarde van K(j) ultimo 2011 bedraagt € 1.179.292 (2010: € 1.164.034); de waarde van K'(j) ultimo 2011 bedraagt € 2.779.152 (ultimo 2010: € 2.810.235).

Derivaten

De samenstelling van deze post is als volgt:

	2011	2010
Rentederivaten	<u>6.167.511</u>	<u>4.702.094</u>

Het verloop van deze post is als volgt:

	2011	2010
Stand primo boekjaar	4.702.094	6.375.917
Aankopen	693.642	1.971.256
Verkopen	(337.713)	(370.685)
Waardeveranderingen	<u>1.109.488</u>	<u>(3.274.394)</u>
Stand ultimo boekjaar	<u><u>6.167.511</u></u>	<u><u>4.702.094</u></u>

De samenstelling de beleggingen in derivaten kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
AEGON Long Duration Overlay	4.856.491	3.040.712
AEGON Tactical Interest Rate Overlay	<u>1.311.020</u>	<u>1.661.382</u>
Stand ultimo boekjaar	<u><u>6.167.511</u></u>	<u><u>4.702.094</u></u>

Beleggingsoverdrachten

De samenstelling van deze post is als volgt:

	2011	2010
Overige overdrachten	<u>(353.314)</u>	<u>(219.926)</u>
Stand ultimo boekjaar	<u><u>(353.314)</u></u>	<u><u>(219.926)</u></u>

Ten aanzien van het verzekeringscontract gelden de volgende bepalingen bij contractsbeëindiging:

De lopende verzekeringen worden premievrij gemaakt, waarbij de uitkeringsgarantie voor de volle duur van de verzekeringen blijft gelden. De voor deze garantie verschuldigde vergoeding zal ten laste van de overrente gebracht; indien de overrente in enig jaar niet toereikend is om de garantievergoeding te financieren, zullen deze niet in rekening worden gebracht, maar worden behandeld als negatieve overrente en worden verrekend met toekomstige positieve overrente.

Het systeem van technische winstdeling zal komen te vervallen.

12.2.3. Overige vorderingen uit hoofde van verzekeringsdeel technische voorzieningen

Hieronder zijn opgenomen vordering op AEGON Levensverzekering N.V. die niet onmiddellijk opeisbaar zijn. Het betreft de volgende posten:

	2011	2010
Te vorderen technisch resultaat	79.379	0

Met de verzekeraar is een technische winstdelingsregeling overeengekomen. Het pensioenfonds krijgt 70% van de cumulatieve technische winst over de contractperiode 2010 tot en met 31 december 2014. Een cumulatief technisch verlies is geheel voor rekening van de verzekeraar. Het over het boekjaar behaalde technisch resultaat bedraagt € 352.460.

12.2.4. Kredietrisico verzekeraar

Als gevolg van een herziening van het Besluit Financieel Toetsingskader pensioenfondsen (Besluit FTK) op 1 februari 2011, is het pensioenfondsen toegestaan het kredietrisico buiten beschouwing te laten bij de berekening van het Vereist Eigen Vermogen en de waardering van de vordering op de verzekeraar op marktwaarde.

Het bestuur heeft gezien de solvabiliteit van AEGON Levensverzekering N.V. besloten om geen kredietafslag te bepalen op de vordering op de verzekeraar ultimo boekjaar.

12.3. Vorderingen en overlopende activa

12.3.1. Vorderingen uit hoofde van verzekering

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Rekening courant AEGON Levensverzekering N.V.	6.430.991	6.206.908
Vrije reserve in gesepareerd beleggingsdepot *	20.118.861	20.105.247
Stand ultimo boekjaar	26.549.852	26.312.155

Ad * Binnen het gesepareerde beleggingsdepot worden naast beleggingen voor de voorziening voor pensioenverplichtingen ook beleggingen voor Vrije middelen aangehouden. Op de passivazijde van het depot is een vrije reserve opgenomen die hier op de balans van het pensioenfonds wordt verantwoord.

12.3.2. Overige vorderingen

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Te vorderen premies	190.022	198.355
Rekening-courant VUTBZ	69.410	0
Lopende interest liquide middelen	0	132
RC Sportfondsen Nederland (debet)	46.882	17.643
Vooruitbetaalde kosten	1.120	1.271
Stand ultimo boekjaar	<u>307.434</u>	<u>217.401</u>

Alle vorderingen hebben een looptijd van korter dan een jaar. Op de te vorderen premies is geen voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht.

12.4. Overige activa

12.4.1. Liquide middelen

Dit betreft saldi van rekeningen bij:

	2011	2010
ING (voorheen Postbank)	0	6.467
ING Bank	5.007	57.822
Rabobank	63.829	0
Stand ultimo boekjaar	<u>68.836</u>	<u>64.289</u>

Alle liquide middelen zijn vrij opneembaar.

12.5. Stichtingskapitaal en reserves

12.5.1. Stichtingskapitaal

Het stichtingskapitaal bedraagt € 8 en is gedurende het boekjaar ongewijzigd.

12.5.2. Wettelijke en statutaire reserves

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Algemene reserve	<u>26.733.325</u>	<u>26.356.440</u>

Het verloop van de algemene reserve is als volgt:

	2011	2010
Stand primo boekjaar	26.356.440	23.144.988
Mutatie via resultaatsbestemming	376.885	2.974.890
Overboeking vanuit 'Reserve technische winstdeling' i.v.m. beschikbaarstelling	0	236.562
Stand ultimo boekjaar	<u>26.733.325</u>	<u>26.356.440</u>

12.5.3. Bestemmingsreserves

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Reserve technische winstdeling	<u>79.379</u>	<u>0</u>

Het verloop van de verschillende onderdelen van deze post is als volgt:

Reserve technische winstdeling

	2011	2010
Stand primo boekjaar	0	416.617
Mutatie via resultaatbestemming	79.379	(180.055)
Overboeking naar 'Algemene reserve' i.v.m. beschikbaarstelling	0	(236.562)
	<u>79.379</u>	<u>0</u>
Stand ultimo boekjaar	<u>79.379</u>	<u>0</u>

12.5.4. Solvabiliteit en herstelplan

Solvabiliteit

De solvabiliteit van het pensioenfonds is als volgt:

	2011	2010
Minimaal Vereist Eigen Vermogen	<u>201.779</u>	<u>286.001</u>
Vereist Eigen Vermogen	<u>0</u>	<u>0</u>

Volgens de Pensioenwet dient een pensioenfonds een minimaal vereist dan wel vereist eigen vermogen aan te houden. Voor het aanhouden van een minimaal vereist eigen vermogen kon tot 1 januari 2010 een vrijstelling van DNB ontvangen worden.

Ultimo boekjaar 2011 is het minimaal vereist eigen vermogen gelijk gesteld aan 25% van de jaarlijkse uitvoeringskosten. Het totaal van de uitvoeringskosten bedraagt € 807.114 (2010: € 862.840). Op basis hiervan bedraagt het minimaal vereist eigen vermogen € 201.779. Het vereist eigen vermogen is gelijk gesteld aan het Minimaal Vereist Eigen Vermogen.

Het vereist eigen vermogen dient zodanig van omvang te zijn dat met een zekerheid van 97,5% wordt voorkomen dat het pensioenfonds binnen een periode van één jaar over minder waarden beschikt dan de hoogte van de technische voorzieningen.

De dekkingsgraad van het fonds op basis van het FTK bedraagt eind 2011 116,1% (2010: 118,4%). De dekkingsgraad is berekend volgens de volgende formule:

(Balanstotaal Activa -/- Ov. Techn. Voorz. -/- Ov. Voorz. -/- Ov. Schulden)

* 100%

Technische Voorzieningen

De vermogenspositie van het pensioenfonds kan worden gekarakteriseerd als toereikende solvabiliteit. Voor de berekening van het vereist eigen vermogen wordt gebruik gemaakt van een standaard model zoals voorgeschreven door DNB.

12.6. Technische voorzieningen

12.6.1. Voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

De voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds is naar categorieën van deelnemers als volgt samengesteld:

	2011	2010
Actieve deelnemers	50.696.325	46.897.012
Arbeidsongeschikte deelnemers	6.995.364	6.076.529
Gewezen deelnemers	37.851.153	32.696.727
Pensioentrekkenden	68.372.518	55.385.246
Netto voorziening pensioenverplichtingen	163.915.360	141.055.514
Excassovoorziening	2.843.121	2.439.822
Stand ultimo boekjaar	166.758.481	143.495.336

Het verloop van de voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Stand primo boekjaar	143.495.336	127.355.439
Pensioenopbouw	3.484.678	3.039.528
Indexering en overige toeslagen	17.348	(200.054)
Rentetoevoeging	4.936.484	4.971.428
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	(4.117.451)	(3.667.429)
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	(77.053)	(74.091)
Wijziging marktrente	18.884.664	10.192.517
Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten	(192.160)	(277.397)
Wijziging actuariële uitgangspunten	702.346	1.654.346
Overige mutaties	(375.711)	501.049
Stand ultimo boekjaar	166.758.481	143.495.336

* De hoogte van het saldo voor boekjaar 2011 van de post 'wijziging marktrente' heeft betrekking op de hoogte van de rentetermijnstructuur; de bedroeg eind 2010 circa 3,46%, terwijl deze eind 2011 circa 2,74% bedroeg.

De posten in de Mutatie van de voorziening voor pensioenverplichtingen (met uitzondering van de regels 'wijziging marktrente' en wijziging 'actuariële uitgangspunten') zijn gebaseerd op de grondslagen zoals die zijn omschreven in Bijlage I en III bij de verzekeringsovereenkomst. Deze grondslagen zijn:

- a. De rentevoet bedraagt 4% per jaar.
- b. De sterftekansen zijn ontleend aan de overlevingstafel Collectief 2003. Voor mannen wordt voor het ouderdomspensioen over de gehele duur rekening gehouden met 1 jaar leeftijdsverlaging; voor het partnerpensioen van de verzekerde man wordt rekening gehouden met 2 jaar leeftijdsverhoging tot de pensioendatum en vindt daarna geen leeftijdsaanpassing plaats; voor het partnerpensioen van de medeverzekerde man vindt over de gehele duur geen leeftijdsaanpassing plaats. Voor vrouwen wordt voor het ouderdomspensioen over de gehele duur rekening gehouden met 2 jaar leeftijdsverlaging; voor het partnerpensioen van de verzekerde vrouw wordt rekening gehouden met 2 jaar leeftijdsverhoging tot de pensioendatum en vindt daarna geen leeftijdsaanpassing plaats; voor het partnerpensioen van de medeverzekerde vrouw vindt over de gehele duur 1 jaar leeftijdsverlaging plaats.

- c. Het tarief voor weduwenpensioen en weduwnaarspensioen wordt berekend naar een uniform leeftijdsverschil van 3 jaar (leeftijd man minus leeftijd vrouw is 3).
In geval van een partnerschap waarbij beide partners van gelijk geslacht zijn, wordt voor de toepassing van het tarief aangenomen dat de medeverzekerde van het andere geslacht is dan zijn of haar werkelijke geslacht.
- d. De partnerfrequenties (inclusief huwelijkspartners en geregistreerde partners) voor verzekeringen met partnerdekking volgens het vijfde CRC-rapport worden gehanteerd.
De gehuwdheidsfrequenties (inclusief geregistreerde partners) voor verzekeringen zonder partnerdekking volgens het vijfde CRC-rapport worden gehanteerd.
De partner- en gehuwdheidsfrequentie op 65-jarige leeftijd wordt ten behoeve van het uitruilbaar partnerpensioen gelijkgesteld aan 1.
Na de datum van ingang van het ouderdompensioen geschiedt reservering van het uitruilbaar partnerpensioen volgens het systeem bepaalde partner.
- e. De netto premiereserve wordt verhoogd met een excassoreserve van 1,75% van de netto premiereserve.
- f. De schadevoorziening voor verzekerden met vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid is bepaald als de bruto koopsom voor het nog niet gefinancierde deel van de verzekeringen waarvoor vrijstelling van premiebetaling wegens arbeidsongeschiktheid is ingegaan.

Met de regels 'wijziging marktrente' en 'wijziging actuariële uitgangspunten' worden de mutaties vermeld die benodigd zijn om de voorziening pensioenverplichtingen te waarderen zoals het pensioenfonds deze op haar balans verantwoordt.

Met ingang van boekjaar 2010 zijn de sterftekanssen ontleend aan de AG Prognose tafel 2010-2060, waarbij rekening is gehouden met ervaringssterfte door het toepassen van correctiefactoren op de sterftekanssen die Mercer heeft vastgesteld voor inkomensklasse "Midden".

12.6.2. Korte omschrijving van de pensioenregeling

Het pensioenfonds verleent aanspraken op ouderdoms-, pre-, nabestaanden- en wezenpensioen. De aanspraken worden verkregen op basis van een voorwaardelijk geïndexeerde middelloonregeling.

Per 1 januari 2010 is de pensioenregeling vergaand afgestemd op de regeling van het bedrijfstakpensioenfonds, de Stichting Pensioenfonds Recreatie. In verband hiermee is de regeling als volgt aangepast:

- Het nabestaandenpensioen is op risicobasis verzekerd.
- De premievrijstelling bij arbeidsongeschiktheid is gebaseerd op een 7 klassen-systeem.
- Deeltijdpensionering is mogelijk.
- De voorwaardelijke toeslagverlening van de actieve deelnemers is gebaseerd op de loonontwikkeling volgens de CAO Recreatie.
- De factoren voor de uitruil van ouderdompensioen in nabestaandenpensioen zijn geactualiseerd.
- De factoren voor de uitruil van nabestaandenpensioen in ouderdompensioen zijn geactualiseerd.

12.7. Overige schulden en overlopende passiva

12.7.1. Overige schulden

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Vooruitontvangen premies	61.643	18.209
Rekening-courant VUTBZ	0	95.231
Vooruitontvangen overgenomen pensioenverplichtingen	28.270	28.250
Nog te betalen accountantskosten	54.740	42.245
Nog te betalen actuariskosten	12.495	12.495
Nog te betalen administratievergoeding	30.788	25.428
Nog te betalen advieskosten	0	8.739
Nog te betalen overige kosten	4.853	6.800
Stand ultimo boekjaar	<u>192.789</u>	<u>237.397</u>

12.8. Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

12.8.1. Geactiveerde overrente in gesepareerd beleggingsdepot

In het bij de verzekeraar aangehouden gesepareerde beleggingsdepot is sprake van een zogenaamde geactiveerde overrente. Het fonds kent deling in de in het depot behaalde overrendementen (verschil tussen behaald beleggingsrendement en benodigde intrest); positieve resultaten worden ten gunste van het fonds in rekening-courant geboekt.

Eventuele negatieve rendementen worden niet ten laste van het fonds gebracht, maar worden in het depot geactiveerd en verrekend met eventuele toekomstige positieve rendementen. De hoogte van de geactiveerde negatieve overrente bedraagt ultimo boekjaar € 10.943.024 (ultimo 2010: € 10.056.460).

In de met de verzekeraar afgesloten verzekeringsovereenkomst is bepaald dat, indien het fonds de overeenkomst niet verlengt en de op de einddatum van de overeenkomst opgebouwde aanspraken achterlaat bij de verzekeraar, de op dat moment aanwezige negatieve overrente volledig ten laste van de verzekeraar zal komen.

12.8.2. Langlopende verplichtingen

In de per 1 januari 2010 ingegane verzekeringsovereenkomst is een zogenaamde Service Level Agreement (SLA) opgenomen. Dit betreft bepalingen omtrent de door de verzekeraar te verrichten werkzaamheden, alsmede de hieraan verbonden kostenvergoeding. De SLA heeft een looptijd gelijk aan de verzekeringsovereenkomst en loopt van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2014.

13. Toelichting op de staat van baten en lasten

13.1. Premiebijdragen

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Werkgeversgedeelte	2.105.994	2.061.268
Werknemersgedeelte	2.105.994	2.071.130
VUT-premie	164.642	124.769
Totaal	4.376.630	4.257.167

De totale bijdrage van werkgever en werknemers bedraagt 19,4% van de pensioengrondslag (2010: 19,4% van de pensioengrondslag). De kostendeekkende premie en de feitelijke premie zijn als volgt:

	2011	2010
Feitelijke premie	4.376.630	4.257.167
Gedempte kostendeekkende premie	4.842.281	4.211.345
Zuivere kostendeekkende premie	5.445.070	4.314.510

De aan het boekjaar toe te rekenen feitelijke premie is als bate verantwoord.

Het fonds heeft een gedempte kostendeekkende premie gedefinieerd als zijnde de kostendeekkende premie op marktwaarde, rekening houdende met een rekenrente welke gelijk is aan de gemiddelde interne rekenrente op basis van de rentetermijnstructuur ultimo boekjaar over de laatste vijf jaren. Voor boekjaar 2011 komt deze gemiddelde interne rekenrente uit op 3,98% (2010: 4,04%). Aangezien het garantiecontract met AEGON echter een rekenrente van 4% bepaalt, wordt dit percentage als ondergrens gehanteerd bij de berekening van de gedempte kostendeekkende premie. De gedempte kostendeekkende premie voor boekjaar 2011 is derhalve vastgesteld op een rekenrente van 4%.

De samenstelling van de gedempte kostendeekkende premie kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	3.923.248	3.249.020
Kosten pensioenuitvoering	807.114	862.840
Garantievergoeding	111.919	99.485
Totaal	4.842.281	4.211.345

Op basis van bovenstaande kan worden gesteld dat de feitelijke premie onvoldoende is om de gedempte kostendeekkende premie te financieren.

Het fonds heeft een zuivere kostendeekkende premie gedefinieerd als zijnde de kostendeekkende premie op marktwaarde, rekening houdende met de rentetermijnstructuur aan het eind van het voorgaande boekjaar.

De samenstelling van de zuivere kostendeekkende premie is als volgt:

	2011	2010
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	4.526.037	3.352.185
Kosten pensioenuitvoering	807.114	862.840
Garantievergoeding	111.915	99.485
Totaal	5.445.070	4.314.510

Op basis van bovenstaande blijkt dat voor boekjaar 2011 geen sprake is van een kostendeekkende premie. Echter, het verschil tussen de feitelijke en de kostendeekkende premie wordt uit hoofde van het met AEGON afgesloten contract gecompenseerd en betreft derhalve feitelijk een risico voor AEGON.

Indien eenzelfde vergelijking wordt gemaakt met de daadwerkelijk verschuldigde kosten (voor pensioenopbouw, pensioenuitvoering en garantievergoeding) blijkt het volgende:

	2011	2010
Kosten jaarlijkse pensioenopbouw	3.521.075	3.014.883
Kosten pensioenuitvoering	807.114	862.840
Garantievergoeding	111.919	99.485
Totaal	4.440.108	3.977.208

Op basis van bovenstaande blijkt dat de van de werkgevers en werknemers ontvangen bijdragen net onvoldoende zijn om de daadwerkelijk door de verzekeraar in rekening gebrachte premies (verhoogd met de kosten voor pensioenuitvoering) te voldoen. Met het oog hierop zal het bestuur in de loop van 2012 bezien of het premiebeleid aanpassing behoeft.

13.2. Baten uit verzekering

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Pensioenuitkeringen uit hoofde van verzekering *	4.117.451	3.667.429
Uitkering technische winstdeling **	79.379	(180.055)
Uitkering overrente gesepareerd beleggingsdepot ^	76.582	2.127.446
Totaal	4.273.412	5.614.820

Ad * Dit betreft de door de verzekeraar aan het fonds betaalde bedragen met betrekking tot de te verrichten uitkeringen. De van de verzekeraar ontvangen uitkeringen kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Ouderdomspensioen	3.327.411	2.957.356
Prepensioen	155.703	138.435
Ongehuwdenpensioen	8.220	9.215
Nabestaandenpensioen	539.379	509.138
Wezenpensioen	4.062	3.701
Afkopen wegens gering pensioen	82.676	49.584
Uitkeringen uit hoofde van verzekering	4.117.451	3.667.429

Ad ** Het pensioenfonds heeft, conform lid 5 bijlage V van de verzekeringsovereenkomst, per 1 januari 2014 recht op uitkering van een positief technisch resultaat. Het fonds neemt een niet direct opeisbare vordering op ter grootte van de tussentijdse aandeel cumulatieve opgerente technische winst. De mutatie in deze vordering wordt als bate verantwoord.

Het in 2010 verantwoorde bedrag heeft betrekking op de definitieve vaststelling van het technisch resultaat over de voorgaande winstdelingsperiode (2005-2009). Over boekjaar 2011 is een positief technisch resultaat behaald (ad € 352.460); het aandeel van het fonds in het cumulatief positieve resultaat bedraagt € 79.379.

Ad ^ Deze post is als volgt samengesteld:

	2011	2010
Rendementstoewijzing vrij vermogen	13.614	2.069.608
Beheerkosten (inclusief omvangskorting)	62.968	57.838
Uitkering overrente gesepareerd beleggingsdepot	76.582	2.127.446

13.3. Overige baten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Interestbaten	244.713	283.798
Verrekening excassokosten	75.375	73.151
Overige baten	35.354	9.044
Totaal	355.442	365.993

De interestbaten zijn toegelicht in paragraaf 13.10.

13.4. Pensioenuitkeringen

In totaal is uitgekeerd aan gepensioneerde deelnemers:

	2011	2010
Ouderdomspensioen	3.327.411	2.957.356
Prepensioen	155.703	138.435
Ongehuwdenpensioen	8.220	9.215
Nabestaandenpensioen	539.379	509.138
Wezenpensioen	4.062	3.701
Afkopen wegens gering pensioen	82.676	49.584
Totaal	4.117.451	3.667.429

13.5. Pensioenuitvoeringskosten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Kosten dienstverlening Sportfondsen Nederland	250.985	243.674
Adviseurkosten	66.747	132.427
Accountantskosten - controle jaarverslag	32.428	28.785
Accountantskosten - controle depotverslag	14.280	10.115
Actuariskosten	16.025	12.531
Bestuurskosten	24.158	53.718
Administratiekostenopslag	324.043	321.711
Administratiekostenvergoeding	18.007	15.800
Kosten aanvullende rapportages AEGON	29.026	11.378
Contributies	23.509	20.219
Kosten drukwerk	7.727	12.401
Bankkosten	179	81
Totaal	807.114	862.840

De administratiekostenopslag betreft de aan AEGON verschuldigde administratiekosten. Met ingang van 1 januari 2010 (nieuwe overeenkomst) worden deze kosten afzonderlijk (op basis van handelingentarief) in rekening gebracht.

13.6. Mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds

Hier volgt een toelichting op de verschillende componenten van de mutatie voorziening pensioenverplichtingen voor risico pensioenfonds.

13.6.1. Pensioenopbouw

De pensioenopbouw is de contante waarde van de pensioenaanspraken die in het boekjaar zijn toegekend. De samenstelling kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Bruto premie	3.416.736	2.988.083
Bruto koopsommen	67.942	54.375
Afkopen aan pensioenfonds	0	(2.930)
Totaal pensioenopbouw	3.484.678	3.039.528

13.6.2. Indexering en overige toeslagen

Het pensioenfonds streeft ernaar de opgebouwde pensioenrechten van de actieve deelnemers jaarlijks aan te passen aan de prijsindex. De indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

Het pensioenfonds streeft er tevens naar de ingegane pensioenen en de premievrije pensioenrechten (gewezen deelnemers) jaarlijks aan te passen aan de ontwikkeling van de prijsindex. Ook deze indexering heeft een voorwaardelijk karakter. Dit betekent dat geen recht op indexering bestaat en dat het niet zeker is of en in hoeverre in de toekomst indexering kan plaatsvinden. Een eventuele achterstand in de indexering kan in principe worden ingehaald.

De samenstelling kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Indexatie actieve en arbeidsongeschikte deelnemers	0	(206.458)
Indexatie gewezen en gepensioneerde deelnemers	17.348	6.404
Totaal indexatie	<u>17.348</u>	<u>(200.054)</u>

Het negatieve bedrag in 2010 bij de indexatie van actieve en arbeidsongeschikte deelnemers wordt veroorzaakt doordat de geschatte koopsom voor de nog te verwerken indexaties voor arbeidsongeschikte deelnemers op een zuivere wijze is vastgesteld. Voorgaande jaren werd de schatting bepaald op basis van de totale reserve van arbeidsongeschikte deelnemers; met ingang van boekjaar 2010 is deze op deelnemersniveau bepaald.

Gedurende het boekjaar is de achterstallige indexatie van een aantal arbeidsongeschikte deelnemers verwerkt.

Per 1 januari 2010 en 2011 heeft geen indexatie plaatsgevonden; per 1 januari 2012 zal eveneens geen indexatie plaatsvinden.

13.6.3. Rentetoevoeging

De pensioenverplichtingen zijn opgerent met 4,0% (2010: 4,0%) voor een bedrag ad € 4.936.484 (2010:4.971.428).

13.6.4. Onttrekking voor pensioenuitkeringen

Verwachte toekomstige pensioenuitkeringen worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de pensioenen in de verslagperiode.

De samenstelling kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Uitkeringen	(4.034.775)	(3.617.845)
Afkopen klein pensioen	(82.676)	(49.584)
Totaal uitkeringen	<u>(4.117.451)</u>	<u>(3.667.429)</u>

13.6.5. Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten

Toekomstige pensioenuitvoeringskosten (in het bijzonder excassokosten) worden vooraf actuarieel berekend en opgenomen in de voorziening pensioenverplichtingen. De onder dit hoofd opgenomen afname van de

voorziening betreft het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van de kosten van de verslagperiode.

De onttrekking met betrekking tot het verslagjaar bedraagt € (77.053) (2010 € (74.091)).

13.6.6. Wijziging marktrente

Jaarlijks wordt per 31 december de marktwaarde van de technische voorzieningen herrekend door toepassing van de actuele rentetermijnstructuur. Het effect van de verandering van de rentetermijnstructuur wordt verantwoord onder het hoofd wijziging marktrente. Het per 31 december gehanteerde intrestpercentage bedraagt 2,74% (2010: 3,46%) en is afgeleid van de rentetermijnstructuur, zoals per 31 december 2011 door DNB is gepubliceerd.

De financiële gevolgen uit hoofde van de wijziging van de marktrente met betrekking tot het boekjaar bedraagt € 18.884.664 (2010 € 10.192.517).

13.6.7. Wijziging uit hoofde van overdracht van rechten

Hieronder is opgenomen het saldo van de actuariële benodigde koopsommen voor overgenomen pensioenverplichtingen en de vrijval van de voorziening dat betrekking heeft op het bedrag dat vrijkomt ten behoeve van de financiering van overgedragen pensioenverplichtingen.

Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Koopsom overgenomen waardeoverdracht	93.483	286.037
Afkoop overgedragen waardeoverdrachten	(285.643)	(563.434)
Totaal	<u>(192.160)</u>	<u>(277.397)</u>

13.6.8. Wijziging actuariële grondslagen

Jaarlijks worden de actuariële grondslagen en/of methoden beoordeeld en mogelijk herzien ten behoeve van de berekening van de actuele waarde van de pensioenverplichtingen. Hierbij wordt gebruik gemaakt van interne en externe actuariële deskundigheid. Dit betreft onder meer de vergelijking van veronderstellingen ten aanzien sterfte, langlevens, arbeidsongeschiktheid met werkelijke waarnemingen voor de gehele bevolking als voor de populatie van het fonds.

De vaststelling van de toereikend van de voorziening voor pensioenverplichtingen is een inherent onzeker proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van schattingen en oordelen door het bestuur van het fonds. Het effect van deze wijzigingen wordt verantwoord in het resultaat op het moment dat de actuariële uitgangspunten worden herzien.

Vanaf boekjaar 2010 wordt voor de bepaling van de voorziening pensioenverplichtingen gebruik gemaakt van de AG Prognose tafel 2010-2060.

De financiële gevolgen uit hoofde van de wijziging van de actuariële grondslagen met betrekking tot het boekjaar bedragen € 702.346 (2010: € 1.654.346).

13.6.9. Overige mutaties

Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Technisch resultaat op sterfte	(422.046)	243.162
Technisch resultaat op arbeidsongeschiktheid	46.335	257.887
Totaal	<u>(375.711)</u>	<u>501.049</u>

13.7. Mutatie verzekeringsdeel technische voorzieningen
Het saldo kan als volgt worden weergegeven:

	2011	2010
Pensioenopbouw	(3.484.678)	(3.039.528)
Indexering en overige toeslagen	(17.348)	200.054
Rentetoevoeging	(4.936.484)	(4.971.428)
Onttrekking voor pensioenuitkeringen	4.117.451	3.667.429
Onttrekking voor pensioenuitvoeringskosten	77.053	74.091
Wijziging marktrente	(18.884.664)	(10.192.517)
Wijziging uit hoofde van overdracht rechten	192.160	277.397
Wijziging actuariële uitgangspunten	(702.346)	(1.654.346)
Overige mutaties	375.711	(501.049)
Totaal	(23.263.145)	(16.139.897)

13.8. Kosten pensioenopbouw

Dit zijn de aan de verzekeringsmaatschappij afgedragen bruto premies en koopsommen. Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Bruto premie	3.453.278	2.982.337
Koopsom indexatie actieven en arbeidsongeschikten	(63.370)	(229.534)
Koopsom indexatie slapers en pensioentrekkenden	17.348	6.405
Koopsom dienstverlating	84	10.096
Koopsom affinanciering	67.858	25.380
Afkopen aan het pensioenfonds	(143)	(2.930)
Garantiekosten	111.919	99.485
Totaal	3.586.974	2.891.240

De koopsom indexatie actieven en arbeidsongeschikten is negatief. Er is een inhaalslag met betrekking tot indexaties uit het verleden administratief verwerkt voor een bedrag van € 226.630. Als gevolg hiervan valt een deel van de voorziening voor te verwerken indexaties (als onderdeel van de Voorziening voor Pensioenverplichtingen) vrij voor een bedrag van € 290.000 (op basis van dezelfde sterftegrondslagen). Per saldo levert dit een negatief bedrag op van € 63.370.

13.9. Saldo overdracht van rechten

Deze post kan als volgt worden gespecificeerd:

	2011	2010
Overgenomen pensioenverplichtingen	(87.138)	(208.198)
Kosten inkoop pensioenverplichtingen	93.483	286.036
Overgedragen pensioenverplichtingen	316.979	507.232
Baten vrijval pensioenverplichtingen	(285.643)	(563.434)
Totaal	37.681	21.636

Waardeoverdracht betreft de ontvangst van of overdracht aan pensioenfonds of pensioenverzekeraar van respectievelijk de vorige of de nieuwe werkgever van de contante waarde van premievrije pensioenaanspraken van deelnemers, die tot de uitdiensttredingsdatum zijn opgebouwd. De ontvangsten koopsommen worden aangewend voor inkoop van extra dienstjaren.

13.10. Intrestbaten en -lasten

Het totaal van de posten intrestbaten en intrestlasten kan als volgt worden gesplitst naar de verschillen onderdelen van baten en lasten:

	2011	2010
Interest bankrekeningen	14	622
Interest rekening courant verzekeraar	223.415	236.134
Interest rekening courant werkgever	21.284	47.042
Totaal interestbaten	244.713	283.798
Totaal interestlasten	0	0
Totaal saldo interestbaten en -lasten	244.713	283.798

13.11. Aantal personeelsleden

Bij het pensioenfonds zijn geen werknemers in dienst. De werkzaamheden worden verricht door werknemers die in dienst zijn van de werkgever. De hieraan verbonden kosten worden doorbelast aan het fonds en vormen onderdeel van de post 'Dienstverlening Sportfondsen Nederland', zoals verantwoord onder de Pensioenuitvoeringskosten (zie hoofdstuk 13.5).

13.12. Verbonden partijen

Bestuur

Het algemeen bestuur is belast met de vorming van het strategisch beleid en het dagelijks bestuur voert de dagelijkse gang van zaken binnen het pensioenfonds. De bezoldiging over het jaar 2011 voor het algemeen bestuur bedraagt € 11.589 (2010: € 10.352).

Verantwoordingsorgaan

Het verantwoordingsorgaan geeft een oordeel over het handelen van het bestuur en zijn beleidsvoering. De bezoldiging over het jaar 2011 voor de leden van het verantwoordingsorgaan tezamen bedraagt € 0,00 (de bezoldiging over 2010 wordt in 2012 uitgekeerd; 2010: € 370).

Overige gegevens

14. Bestemming saldo van baten en lasten

Ten aanzien van de bestemming van het saldo van baten en lasten is geen bepaling opgenomen in de statuten van het pensioenfonds. De bestemming is nader uitgewerkt in de ABTN.

Voor het verslagjaar wordt voorgesteld het resultaat als volgt te bestemmen.

	2011
Mutatie Algemene Reserve	376.885
Mutatie Reserve technische winstdeling	79.379
Totaal bestemming van het resultaat	456.264

15. Actuariële verklaring

Opdracht

Door Stichting Sportfondsen Pensioenfonds te Amsterdam is aan Mercer Certificering B.V. de opdracht verleend tot het afgeven van een actuariële verklaring als bedoeld in de Pensioenwet over het boekjaar 2011.

Gegevens

De gegevens waarop mijn onderzoek is gebaseerd, zijn verstrekt door en tot stand gekomen onder de verantwoordelijkheid van het bestuur van het pensioenfonds.

Voor de toetsing van de fondsmiddelen en voor de beoordeling van de vermogenspositie heb ik mij gebaseerd op de financiële gegevens die ten grondslag liggen aan de jaarrekening.

In overeenstemming met de richtlijn "Samenwerking tussen accountant en actuaris ter zake van de controle van verantwoordingen van verzekeringsinstellingen" heeft de accountant van het pensioenfonds mij geïnformeerd over zijn bevindingen ten aanzien van de betrouwbaarheid en de volledigheid van de administratieve basisgegevens en de overige uitgangspunten die voor mijn oordeelsvorming van belang zijn.

Werkzaamheden

Ter uitvoering van de opdracht heb ik onderzocht of is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De door het pensioenfonds verstrekte administratieve basisgegevens zijn zodanig dat ik die gegevens als uitgangspunt van de door mij beoordeelde berekeningen heb aanvaard.

Als onderdeel van de werkzaamheden voor de opdracht:

- heb ik onder meer onderzocht of de technische voorzieningen, het Minimaal Vereist Eigen Vermogen en het Vereist Eigen Vermogen toereikend zijn vastgesteld, en
- heb ik mij een oordeel gevormd over de vermogenspositie van het pensioenfonds.

Mijn onderzoek heb ik zodanig uitgevoerd, dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de resultaten geen onjuistheden van materieel belang bevatten. Ik heb mij een oordeel gevormd over de waarschijnlijkheid waarmee het pensioenfonds de tot balansdatum aangegane verplichtingen kan nakomen, mede in aanmerking nemend het financieel beleid van het pensioenfonds.

De beschreven werkzaamheden en de uitvoering daarvan zijn in overeenstemming met de binnen het Actuarieel Genootschap geldende normen en gebruiken en vormen naar mijn mening een deugdelijke grondslag voor mijn oordeel.

Oordeel

Ik heb geconstateerd dat de verplichtingen van het pensioenfonds volledig zijn verzekerd door middel van een garantiecontract en dit betrokken in mijn oordeel.

De technische voorzieningen zijn, overeenkomstig de beschreven berekeningregels en uitgangspunten, als geheel gezien, toereikend vastgesteld. Gemeten naar de wettelijke maatstaf is ten aanzien van de verplichtingen, aangegaan tot balansdatum, sprake van een toereikende solvabiliteit.

Met inachtneming van het voorafgaande heb ik mij ervan overtuigd dat is voldaan aan de artikelen 126 tot en met 140 van de Pensioenwet.

De vermogenspositie van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds is naar mijn mening voldoende. Daarbij is in aanmerking genomen dat de mogelijkheid tot het realiseren van de beoogde toeslagen beperkt zijn.

Amstelveen, 22 juni 2012

Drs. E.J.H.B. Koenders AAG
verbonden aan Mercer Certificering B.V.

16. Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: Het Bestuur van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds

Verklaring betreffende de jaarrekening

Wij hebben de jaarrekening 2011 van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds te Amsterdam-Zuidoost gecontroleerd. Deze jaarrekening bestaat uit de balans per 31 december 2011, het kasstroomoverzicht en de staat van baten en lasten over 2011 met de toelichting, waarin zijn opgenomen een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

Verantwoordelijkheid van het bestuur

Het bestuur van de Stichting is verantwoordelijk voor het opmaken van de jaarrekening die het vermogen en het resultaat getrouw dient weer te geven, alsmede voor het opstellen van het bestuursverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW). Het bestuur is tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing als het noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fraude of fouten.

Verantwoordelijkheid van de accountant

Onze verantwoordelijkheid is het geven van een oordeel over de jaarrekening op basis van onze controle. Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder de Nederlandse controlestandaarden. Dit vereist dat wij voldoen aan de voor ons geldende ethische voorschriften en dat wij onze controle zodanig plannen en uitvoeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat het uitvoeren van werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de bedragen en de toelichtingen in de jaarrekening. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de door de accountant toegepaste oordeelsvorming, met inbegrip van het inschatten van de risico's dat de jaarrekening een afwijking van materieel belang bevat als gevolg van fraude of fouten. Bij het maken van deze risico-inschattingen neemt de accountant de interne beheersing in aanmerking die relevant is voor het opmaken van de jaarrekening en voor het getrouwe beeld daarvan, gericht op het opzetten van controlewerkzaamheden die passend zijn in de omstandigheden. Deze risico-inschattingen hebben echter niet tot doel een oordeel tot uitdrukking te brengen over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stichting. Een controle omvat tevens het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en van de redelijkheid van de door het bestuur van de Stichting gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van het algehele beeld van de jaarrekening.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om een onderbouwing voor ons oordeel te bieden.

Oordeel

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en samenstelling van het vermogen van Stichting Sportfondsen Pensioenfonds per 31 december 2011 en van het resultaat over 2011 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW.

Verklaring betreffende overige bij of krachtens de wet gestelde eisen

Ingevolge artikel 2:393 lid 5 onder e en f BW vermelden wij dat ons geen tekortkomingen zijn gebleken naar aanleiding van het onderzoek of het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de in artikel 2:392 lid 1 onder b tot en met h BW vereiste gegevens zijn toegevoegd. Tevens vermelden wij dat het bestuursverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening zoals vereist in artikel 2:391 lid 4 BW.

Utrecht, 22 juni 2012
KPMG ACCOUNTANTS N.V.

M.J. van Ackooij RA